

AML asiantuntijan päiväkirja

Essi Oksanen

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Tradenomin tutkinto

Amk-opinnäytetyö

2022

Tiivistelmä

Tekijä(t) Essi Oksanen.
Tutkinto Tradenomi
Raportin/Opinnäytetyön nimi AML asiantuntijan päiväkirja
Sivu- ja liitesivumäärä 53
<p>Opinnäytetyö on päiväkirjamuotoisesti tehty raportti, jossa seurataan opinnäytetyöntekijän ammatillista kehittymistä asetettuihin tavoitteisiin nähden kahdeksan viikon seurantajakson ajan. Opinnäytetyöntekijä on seurantajakson alussa aloittanut uusissa työtehtävissä Pankki X:n henkilöasiakkaiden rahanpesun ja terrorismin estämisen ja tuntemistietojen päivytyksestä vastaavassa tiimissä. Raportissa seurataan opinnäytetyöntekijän päivittäisessä työssä tapahtuvaa oppimista päiväkirjamerkintöjen kautta. Päiväkohtaisten merkintöjen lisäksi opinnäytetyöntekijä analysoi seurantaviikkojen aikana oppimaansa uutta tietoa viikkoanalyseissa. Raportissa sekä päiväkohtaista että viikoittaisten analyysien kautta tapahtuvaa oppimista on nivottu oppimista tukevaan tietoperustaan.</p> <p>Raportti alkaa opinnäytetyöntekijän lähtötilanteen kuvauksesta, jossa kuvaillaan opinnäytetyöntekijän osaamista ennen seurantajakson alkua. Kappaleessa on kuvattu myös opinnäytetyöntekijän työn sidosryhmät ja työpaikalla tapahtuvia vuorovaikutustilanteita.</p> <p>Lähtötilanteen kuvauksen jälkeen raportissa seuraa varsinainen päiväkirjaraportoinnin osuus, joka sisältää kahdeksan viikon seurantajakson ajalta päiväkohtaiset merkinnät sekä viikkoanalyysit jokaisesta seurantaviikosta. Kahdeksan viikon seurantajakso on toteutettu aikavälillä 21.3.2022-13.5.2022.</p> <p>Opinnäytetyöntekijä oli juuri ennen seurantajakson aloitusta aloittanut uusissa työtehtävissä henkilöasiakkaiden rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen ja lakisääteisten tuntemistietojen päivittämisestä vastaavassa tiimissä. Opinnäytetyön ammatillisen kehittymisen ensimmäiseksi tavoitteeksi asetettiin oppia ja syventää osaamista laeista ja säädöksistä, jotka ovat rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen työn taustalla. Toiseksi ammatillisen kehittymisen tavoitteeksi asetettiin oppia entistä paremmin tunnistamaan erilaisia riskejä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen näkökulmasta. Kolmanneksi ammatillisen kehittymisen tavoitteeksi asetettiin kehittyminen erilaisten rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riskien analysoinnissa ja niiden hallinnassa. Neljäs tavoite oli asiakasviestinnässä kehittyminen.</p> <p>Ammatillisen kehittymisen tavoitteita kohti edetään päivittäisessä työssä vastaantulevien tilanteiden ja tietoperustan kautta. Viikkoanalyseissa viikkojen aikana opittua syvennetään analyysin ja tietoperustan kautta. Raportissa tietoperustana toimivat erilaiset voimassa olevat lait, säädökset, standardit sekä alan kirjallisuus. Keskeisin laki opinnäytetyön tietoperustana on laki terrorismin rahoittamisen ja rahanpesun estämisestä.</p> <p>Raportin lopuksi on pohdinta. Pohdinnassa analysoidaan seurantajakson tuloksia ja opinnäytetyöntekijän ammatillista kehittymistä. Seurantajakson tuloksia ja kehittymistä peilataan opinnäytetyöprosessissa oppimisen tukena olleeseen tietoperustaan.</p>
Asiasanat Rahanpesun estäminen, terrorismin rahoittamisen estäminen, lainsäädäntö, finanssiala, talousrikollisuus

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Lähtötilanteen kuvaus.....	1
2.1	Oman nykyisen työ analysointi	3
2.2	Sidosryhmien esittely	4
2.3	Työpaikan vuorovaikutustilanteet	5
3	Päiväkirjaraportointi	7
3.1	Seurantaviikko 1.....	7
3.2	Seurantaviikko 2.....	9
3.3	Seurantaviikko 3.....	14
3.4	Seurantaviikko 4.....	19
3.5	Seurantaviikko 5.....	24
3.6	Seurantaviikko 6.....	30
3.7	Seurantaviikko 7.....	35
3.8	Seurantaviikko 8.....	40
4	Pohdinta.....	47
4.1	Kehittyminen ja oppiminen seurantajakson aikana	47
4.2	Seurantajakson tulokset ja tulevaisuus.....	49
	Lähteet.....	51

1 Johdanto

Opinnäytetyö tehdään päiväkirjamuotoisena seuraten opinnäytetyöntekijän päivittäisiä työtehtäviä ja tehtävissä kehittymistä Pankki X:ssä. Pankki X on osa kansainvälisesti toimivaa finanssialan konsernia. Opinnäytetyöntekijän yksikössä vastataan Pankki X:n henkilö-, sekä yritysasiakkaiden rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaisesta (AML – anti money laundering) työstä. Yksikkö vastaa myös asiakkaiden lakisääteisten tuntemistietojen ylläpitämisestä, jotka velvoittavat Pankki X:ää. Lisäksi yksikössä tehdään mahdollisten epäilyksien herätessä raportointia Keskusrikospoliisin rahanpesun selvittelykeskukseen, sekä vastataan ilmoituksen jälkeisistä toimista. Työntekijöitä yksikössä on yhteensä noin 300.

Opinnäytetyöntekijän työ henkilöasiakkaiden rahanpesun, terrorismin rahoittamisen estämisen ja asiakkaiden lakisääteisten tuntemistietojen ylläpitämisessä edellyttää muun muassa rahanpesulain osaamista. Opinnäytetyöntekijä on aiemmin työskennellyt yritysasiakkaiden lakisääteisten tuntemistietojen parissa, mutta on hiljattain vaihtanut työtehtäviä henkilöasiakkaiden tuntemistietojen sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaisen työn pariin. Rahanpesulain osaamisen lisäksi tehtävät edellyttävät kykyä analysoida asiakkuuksia kokonaisuuksina rahanpesuriskin näkökulmasta. Tehtävissä tarvitaan myös asiakaspalvelutaitoja, jotta työntekijä onnistuu saamaan asiakkailta tarvittavat lakisääteiset tiedot kuitenkin asiakkaan asiakaskokemusta vaarantamatta.

Opinnäytetyöntekijä on vastikään opinnäytetyötä tehdessään vaihtanut tiimiä yritysasiakaspuolelta henkilöasiakaspuolelle. Päiväkirjan myötä on tarkoitus seurata ja perehtyä opinnäytetyöntekijän oppimisprosessiin uusissa työtehtävissä henkilöasiakaspuolella. Päiväkirjamerkintöjä on kahdeksan viikon ajan tehty päivittäin. Lisäksi jokaisesta seurantaviikosta on kirjoitettu viikon kokoava analyysi.

Opinnäytetyöntekijän ensimmäinen ammatillisen kehittymisen tavoite on lisätä osaamista sekä tietämystä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistyön taustalla vaikuttavista laeista, velvoitteista sekä säädöksistä. Erilaiset lait ja säädökset liittyvät vahvasti opinnäytetyöntekijän päivittäisiin työtehtäviin sillä ne sanelevat työn luonteen ja tarkoituksen. Toisena ammatillisen kehittymisen tavoitteena on oppia tunnistamaan paremmin erilaisia riskejä ja kolmantena kehittyä riskien analysoinnissa sekä hallinnassa.

Taulukko 1. Peittomatriisi päiväkirjaopinnäytetyön tekstinsisäisistä kytköksistä

Oman ammatillisen kehittymisen tavoitteet	Tietoperustan luku raportissa	Seurantaviikko	Oman ammatillisen kehittymisen tulokset
Osaamisen lisäys ja syventäminen AML-työn taustalla vaikuttavista laeista	3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.5, 3.6, 3.7 ja 3.8	Viikot 1-8	Kaikkien lukujen viikkoanalyysit (3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.5, 3.6, 3.7 ja 3.8) ja 4.1 sekä 4.2
Lisätä taitoa ja kyvykkyyttä tunnistaa riskejä	3.2, 3.4, 3.6, 3.7	Viikot 2, 4, 6 ja 7	Lukujen 3.2, 3.4, 3.6, 3.7 viikkoanalyysit sekä luvut 4.1 ja 4.2
Kehittyä riskien analysoinnissa ja niiden hallintakeinoissa	3.1, 3.2, 3.4, 3.6, 3.7, 3.8	Viikot 1, 2, 4, 6, 7 ja 8	Lukujen 3.1, 3.2, 3.4, 3.6, 3.7 ja 3.8 viikkoanalyysit sekä luvut 4.1 ja 4.2
Asiakasviestinnässä kehittyminen	3.3, 3.4 ja 3.7	Viikot 3, 4 ja 7	Lukujen 3.3, 3.4 ja 3.7 viikkoanalyysit ja luku 4.1

2 Lähtötilanteen kuvaus

Lähtötilanteen kuvauksessa käydään läpi pohdintaa opinnäytetyöntekijän nykyisestä työstä, työtehtävistä sekä taidoista, joita tehtävissä selviytyminen edellyttää. Kappale sisältää myös opinnäytetyöntekijän oman arvion osaamisestaan perusteluineen.

Ymmärtääkseen opinnäytetyöntekijän lähtötilannetta nykyisten työtehtävien ja vaadittavan osaamisen lisäksi on kappaleessa kuvattu myös opinnäytetyöntekijän nykyisen työn sidosryhmiä. Sidoryhmiin lukeutuvat tässä tilanteessa niin sisäiset kuin ulkoisetkin sidosryhmät. Lisäksi kappaleessa pohditaan opinnäytetyöntekijän nykyisten työtehtävien sisällään pitämiä vuorovaikutustilanteita ja vuorovaikutustilanteisiin liittyviä haasteita.

2.1 Oman nykyisen työ analysointi

Opinnäytetyöntekijän nykyiset työtehtävät pitävät sisällään Pankki X:n olemassa olevien henkilöasiakkaiden tuntemistietojen keräämisen, niiden päivittämisen pankin järjestelmiin sekä asiakkaiden kokonaisvaltaisen analysoinnin rahanpesuriskin näkökulmasta. Työtehtävät sisältävät päivittäistä yhteydenpitoa asiakkaiden kanssa niin puhelimitse kuin sähköisiä viestintäkanavia hyödyntäen. Työtehtävissä selviytyminen ja onnistuminen edellyttää sujuvaa englanninkielentaitoa, hyviä asiakaspalvelutaitoja sekä ehdotonta tarkkuutta ja huolellisuutta. Edellä mainittujen lisäksi työtehtävistä selviytyminen edellyttää analysointiosaamista ja kykyä hahmottaa asiakkuuden Pankki X:lle luomia riskejä rahanpesuriskin näkökulmasta.

Työtehtävissä edellytettävää osaamista opinnäytetyöntekijä on kartuttanut työskentelemällä tällä hetkellä yhteensä viiden vuoden ajan pankissa. Opinnäytetyöntekijä on aloittanut työuransa työskentelemällä Pankki X:n Back Office-tiimissä päivittäispankkipalveluiden parissa kahden vuoden ajan. Viimeiset kolme vuotta opinnäytetyöntekijä on työskennellyt yritysasiakkaisiin liittyvien AML-työtehtävien parissa. Yritysasiakkaiden rahanpesun estämisen parissa työskentely on opinnäytetyöntekijälle jo tuttua, mutta hiljattain tehty tiimin vaihdos henkilöasiakkaiden pariin on tuonut opinnäytetyöntekijälle runsaasti uusia ammatillisen kehittymisen kohteita, ja työn sisältö on muuttunut täysin.

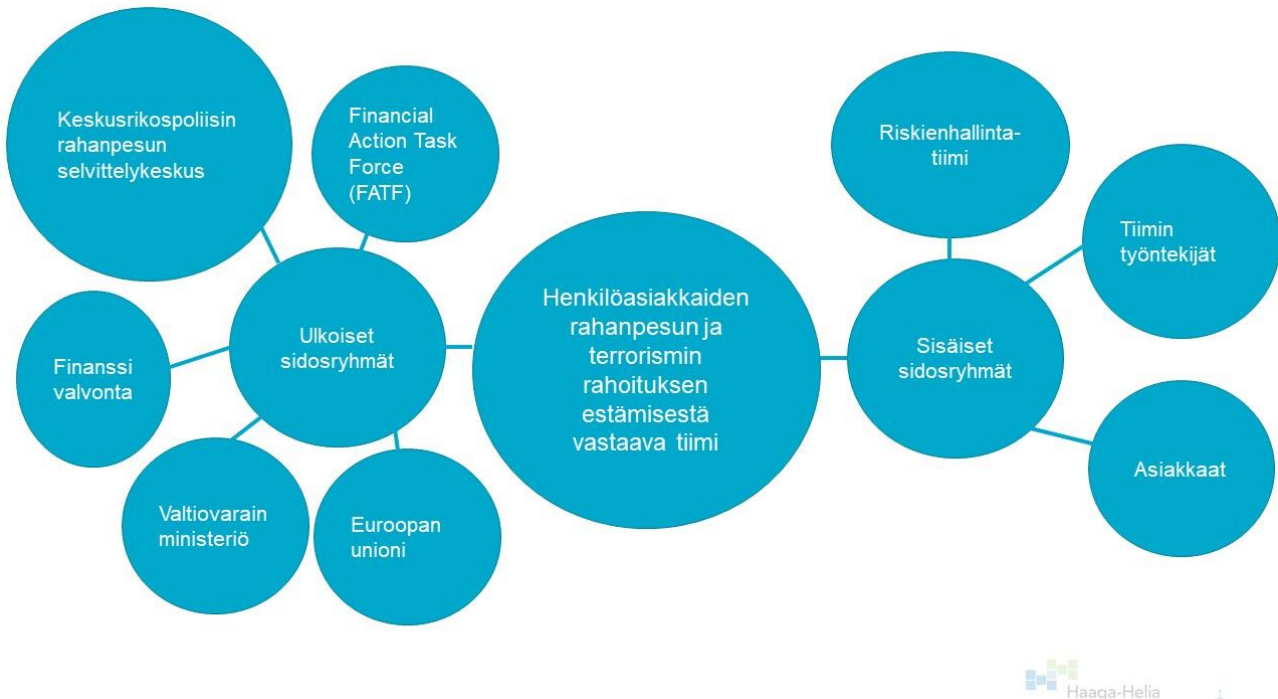
Yritysasiakkaiden ja henkilöasiakkaiden rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämisen parissa työskentelevien työntekijöiden tavoite on sama: estää mahdollista rahanpesua tai terrorismin rahoitusta ja varmistaa, että Pankki X täyttää lakisääteiset velvoitteensa. Yritysasiakkaiden asiakkuudet Pankki X:ssä eroavat henkilöasiakkuuksista täysin, jonka takia opinnäytetyöntekijän on opeteltava ja perehdyttävä täysin uudenlaisiin käytänteisiin ja vaateisiin. Myös esimerkiksi henkilöasiakkaille tarjottavat palvelut ja tuotteet eroavat täysin yritysasiakkaille tarjottavista, jonka takia myös näiden

muodostamat riskit eroavat. Lisäksi opinnäytetyöntekijän on osattava ymmärtää, mikä on normaalia, odotettavissa olevaa rahaliikennettä henkilöasiakkailla. Edellä mainitut seikat ovat tällä hetkellä kohtia, joissa opinnäytetyöntekijän on kehityttävä. Opinnäytetyöntekijä kokee, että hänen oma osaamistasonsa on vaatimuksiin nähden kohtalaisella tasolla jo aiemmin AML-työstä kerrytetyn kokemuksen takia. Kuitenkin, koska opinnäytetyöntekijän aiempi AML-kokemus on ainoastaan yritysasiakkaiden parista, uutta opittavaa ja kehittymisen kohteita löytyy runsaasti. Henkilöasiakkaiden parissa työskentely on opinnäytetyöntekijälle täysin uutta ja tällä hetkellä työtehtävistä suoriutuminen vaatii paljon kollegoiden antamaa opastusta sekä ohjeiden lukemista. Opinnäytetyöntekijän tulee vielä oppia analysoimaan nimenomaan henkilöasiakkuuksia rahanpesuriskin näkökulmasta sekä kyetä ymmärtämään henkilöasiakkailla tyypillinen tilikäyttäytyminen ja erottaa se epätyypillisestä tilin käytöstä. Epätyypillisen tilikäyttäytymisen tunnistaminen asiakkaan rahaliikenteestä on avainasemassa opinnäytetyöntekijän työtehtävissä. Lisäksi opinnäytetyöntekijän tulee syventää osaamistaan voimassa olevasta lainsäädännöstä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaisen työn taustalla.

Opinnäytetyöntekijä kokee aiemman AML-taustansa takia oman osaamisensa olevan aloittelevan toimijan ja taitavan suoriutujan välimaastossa. Tietotekniset järjestelmät ovat opinnäytetyöntekijälle aiemman kokemuksen ansiosta hyvinkin tuttuja, ja näistä on useamman vuoden työskentelyn jälkeen kertynyt syvä ymmärrys. Kuitenkin, koska henkilöasiakkuuksien parissa työskentely on opinnäytetyöntekijälle täysin uutta, vaatii työtehtävistä suoriutuminen vielä tällä hetkellä runsaasti kollegoilta saatavaa opastusta ja ohjeiden lukemista sekä kertaamista.

2.2 Sidosryhmien esittely

Opinnäytetyöntekijän työ henkilöasiakkaiden rahanpesun ja terrorisminrahoituksen estämisen parissa pitää sisällään monia sisäisiä ja ulkoisia sidosryhmiä. Opinnäytetyöntekijän henkilöasiakkaiden rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämisen tiimin sisäisiä sidosryhmiä ovat tiimin työntekijät, jotka vaikuttavat tiimin työskentelyyn eniten. Kollegoiden kanssa tehtävä yhteistyö on ensiarvoisen tärkeää varsinkin opinnäytetyöntekijän työstä suoriutumisen kannalta juuri tehtävissä aloitaneena. Tiimin sisällä tehtävä yhteistyö on tärkeää myös esimerkiksi sellaisissa tilanteissa, joissa työntekijä ei välttämättä ymmärrä asiakkaan muodostamasta riskistä jotain seikkaa ja kaipaa kollegoiltaan pohdinta-apua. Toisena sisäisenä sidosryhmänä tiimillä on Pankki X:n sisäinen, erillinen riskienhallintatiimi, joka keskittyy nimenomaisesti Pankki X:n riskienhallintaan ja toimii opastajana muille. Riskienhallintatiimiin voi olla yhteydessä, mikäli kaipaa neuvoa riskienhallintaan liittyvissä kysymyksissä. Kolmantena sisäisenä sidosryhmänä tiimillä ovat Pankki X:n henkilöasiakkaat, joiden lakisäätteisiä tuntemistietoja tiimissä päivitetään.

Kuva 1. Sidosryhmät

Sisäiset ja ulkoiset sidosryhmät ovat esiteltyinä kuvassa 1. Tiimin ulkoisina sidosryhminä voidaan pitää tahoja, jotka vastaavat rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaisesta sääntelystä ja selvittelystä esimerkiksi mahdollisten rikosten selvittelyn osalta. Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaisesta sääntelystä vastaa Suomessa kansallisesti Valtiovarainministeriö, kansainvälisesti toimiva Financial Action Task Force (FATF) sekä Euroopan Unioni (Valtiovarainministeriö, 2022). Edellä mainittujen ulkoisten sidosryhmien intressi ja toiminnan tarkoitus on sama, kuin työs-kentelevän tiimin eli estää rahanpesua ja terrorismin rahoitusta. Tiimin yhtenä ulkoisena sidosryh-mänä voidaan pitää myös Finanssivalvontaa. Finanssivalvonnan toiminnan tarkoituksena on val-voa, että sen valvottavien eli Suomessa toimivien pankkien menettelytavat, riskienhallinta ja sisäi-nen valvonta täyttävät lakien asettamat vaatimukset (Finanssivalvonta, 2022 a).

2.3 Työpaikan vuorovaikutustilanteet

Opinnäytetyöntekijän työn tekemiseen liittyy runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita työhön liitty-vien sisäisten sidosryhmien kanssa. Tiimin jäsenten ja asiakkaiden kanssa vuorovaikutustilanteet kuuluvat olennaisena osana opinnäytetyöntekijän työpäivään. Pankki X:n riskienhallintatiimin kanssa vuorovaikutustilanteita syntyy harvemmin, sillä heihin ollaan yhteydessä ainoastaan ris-kienhallintaan liittyvien päätöksien tekemisen suhteen.

Vuorovaikutustilanteisiin liittyvät haasteet painottuvat pääosin asiakkaiden kanssa tapahtuvassa vuorovaikutuksessa. Henkilöasiakkaiden tuntemistietojen päivitys edellyttää, että asiakkaalta kysytään henkilökohtaisena pidettäviä asioita, esimerkiksi hänen tulojensa lähdeä. Kaikki asiakkaat eivät ymmärrä, miksi tietoja kysytään ja kokevat asian jopa loukkaavana. Työntekijän näkökulmasta haasteena on, miten asiakkaalle tulisi kertoa, että kyse on Pankki X:n lakisääteisestä velvollisuudesta tietojen keräämiseen. Opinnäytetyöntekijän vuorovaikutustaitojen tulisi kehittyä siten, että hän osaisi paremmin perustella asiakkaille tietojen kysymisen perustelut.

3 Päiväkirjaraportointi

Luku sisältää on päiväkirjamerkinnot kahdeksan viikon seurantajakson ajalta. Päiväkirjamerkinnot on tehty siten, että päivittäisten merkintöjen lisäksi jokaisesta seurantaviikosta on viikon yhteen koaava analyysi. Viikkoanalyysissä kerrataan ja analysoidaan viikon aikana opittuja asioita.

Seurantajakson aikana opinnäytetyöntekijä on pyrkinyt keskittymään päivittäisessä työssään työtehtäviin, jotka edistäisivät opinnäytetyöntekijää kohti ammatillisen kehittymisen tavoitteita. Työtehtävissä käytännön kautta opitun lisäksi, niin päiväkohtaisten tavoitteiden kuin viikoittaisten analyysien oppimisen tukena on käytetty tietoperustaa. Tietoperustan kautta sekä päiväkohtaisesti tapahtuvaa oppimista että viikkoanalyysien kautta tapahtuvaa oppimista on voitu syventää.

3.1 Seurantaviikko 1

Maanantai 21.03.2022

Maanantaina opinnäytetyöntekijä aloitti työviikon ottamalla työjonosta uuden asiakkaan käsiteltäväksi tuntemistietojen päivitystä varten. Tietojen päivitys aloitetaan ensin käymällä kaikki olemassa olevat tiedot asiakkaasta läpi, sekä tarkastelemalla asiakkaan tilitapahtumia. Tietojen läpikäynnin jälkeen opinnäytetyöntekijä soitti asiakkaalle ja kävi asiakkaan kanssa läpi odotettavissa olevia tilitapahtumia. Keskustelun ja tapahtumien perusteella on oletettavissa, että asiakas on käyttänyt henkilökohtaista tiliään osakeyhtiönsä rahaliikenteen hoitamiseen, joka on tiliehtojen mukaisesti kiellettyä. Opinnäytetyöntekijä kielsi asiakasta toimimasta kyseisellä tavalla ja ohjasi asiakkaan avaamaan osakeyhtiölleen yritystilin. Asiakkaan tilitapahtumat täytyy jatkoa ajatellen ottaa seurantaan, jotta nähdään, ettei osakeyhtiön varoja tule enää henkilöasiakastilille.

Tiistai 22.03.2022

Tiistaina opinnäytetyöntekijä otti uuden asiakkaan käsiteltäväksi. Asiakkaan tilitapahtumista oli nähtävissä runsaasti käteistalletuksia. Asiakkaalta oli merkintöjen mukaan tiedusteltu käteistalletuksista jo aiemmin, jolloin hän oli kertonut käteistalletuksien olevan peräisin saamistaan lahjoista ja kirpputorimyyneistä. Opinnäytetyöntekijä oli asiakkaaseen viestitse yhteydessä, ja pyysi asiakasta toimittamaan mahdollisia dokumentteja käteistalletuksiin liittyen, jotta Pankki X voi varmistua varojen alkuperästä.

Keskiviikko 23.03.2022

Keskiviikkona opinnäytetyöntekijä oli sopinut tunnin mittaisen palaverin esimiehensä kanssa. Palaverin aikana opinnäytetyöntekijä näyttäisi esimiehelleen työskentelytapojaan käytännössä. Palaverin aikana opinnäytetyöntekijä pääsi myös kysymään kysymyksiä, jotka olivat nousseet opinnäytetyöntekijälle uusista työtehtävistä. Palaverin aikana opinnäytetyöntekijä aloitti uuden asiakkaan työjonosta ja kävi esimiehensä kanssa prosessin vaiheita läpi. Kyseessä oli asiakas, jolla oli runsaasti käteistalletuksia. Opinnäytetyöntekijä soitti asiakkaalle ja asiakas kertoi käteistalletuksien olevan hänen palkkaansa, jota hän nostaa omasta yrityksestään. Opinnäytetyöntekijä pyysi asiakasta toimittamaan yrityksen tilinpäätöksen, jotta Pankki X voi varmistua varojen alkuperästä.

Torstai 24.3.2022

Torstaina opinnäytetyöntekijällä oli esimiehensä kanssa kahdenkeskinen keskustelu, jossa opinnäytetyöntekijä pääsi kertomaan mielteitään, miten työ uudessa tiimissä on lähtenyt sujumaan ja esittämään mahdollisia kehitysehdotuksia. Opinnäytetyöntekijän työpaikalla käydään esimiehen kanssa kahdenkeskisiä keskusteluita kerran kuukaudessa. Keskustelun aikana työntekijöiden on mahdollista esittää kysymyksiä tai huolenaiheita esimiehelle. Keskustelun jälkeen opinnäytetyöntekijä otti uuden asiakkaan työjonosta ja alkoi käymään läpi asiakkaan olemassa olevia tietoja. Tietojen läpikäynnin jälkeen opinnäytetyöntekijä yritti tavoittaa asiakkaan puhelimitse. Kun asiakas ei vastannut, opinnäytetyöntekijä lähetti asiakkaalle tuntemistietoihin liittyvät kysymykset verkkopankkiviestitse.

Perjantai 25.3.2022

Perjantaina opinnäytetyöntekijä meni työskentelemään toimistolle ensimmäistä kertaa yli puoleen vuoteen. Työpäivästä kului aamusta aikaa ihan vain siihen, että opinnäytetyöntekijä sai tietokoneen ja näytöt asennettua. Asennusten jälkeen opinnäytetyöntekijä otti uuden asiakkaan käsiteltäväksi työjonosta. Kyseisen asiakkaan tilitapahtumat koostuivat sisään tulevien rahasiirtojen osalta kokonaan maksunvälitysyrityksiltä saapuvista siirroista. Opinnäytetyöntekijä kysyi asiakkaan tilitapahtumien ymmärtämiseen kollegalta apua. Kollega kertoi maksunvälitysyhtiöiltä saapuvien siirtojen viittaavan yleensä rahapelaamiseen. Neuvojen jälkeen opinnäytetyöntekijä lähetti asiakkaalle viestitse kysymykset tuntemistietojen päivitykseen liittyen. Opinnäytetyöntekijä kysyi häneltä erityisesti maksunvälitysyrityksiltä saapuvista siirroista lisätietoa.

Viikkoanalyysi ensimmäisestä seurantaviikosta

Ensimmäisen seurantaviikon aikana opinnäytetyöntekijä on kohdannut paljon uusia asiakkaita uudessa tiimissään ja oppinut runsaasti uusia käytäntöjä asiakkaiden tietojen päivityksestä. Viikko piti sisällään myös paljon keskustelua ja yhteistyötä opinnäytetyöntekijän esimiehen kanssa, jonka kanssa opinnäytetyöntekijä kävi läpi kysymyksiä uudesta työstä ja toimintatavoista.

3.2 Seurantaviikko 2

Maanantai 28.03.2022

Maanantaina opinnäytetyöntekijä aloitti päivän ottamalla uuden asiakkaan käsittelyyn. Päivän tavoitteeksi opinnäytetyöntekijä asetti asiakkaan tilille saapuvien varojen alkuperän varmistamisen ja alkuperän varmistamisen tärkeyden ymmärtämisen. Asiakkaan tilille saapuu tilisiirtoja yksityishenkilöiltä ja siirtojen viestiksi on kirjoitettu ”lahjoitus”.

Rahanpesulain mukaisesti Pankki X:n tulee tuntea asiakkaansa ja rahanpesulain antamien velvoitteiden myötä Pankki X:n tulee pystyä ymmärtämään asiakkaan tilitapahtumia ja tuntea varojen alkuperä. Pankki X:n tulee olla tietoinen, kenen toimeksiannosta ja varoilla se tekee liiketoimia.

Pankki X:llä on lakiin perustuva velvollisuus tiedustella asiakkaalta kysymyksiä, joiden kautta pystytään ymmärtämään asiakkaan palveluiden käyttötarvetta, toimintaa sekä asiointia (Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä 28.6.2017/444). Ohjeistus asiakkaan tuntemiseen ja todentamiseen tulee Finanssivalvonnalta, jonka tehtävänä on valvoa, että pankit noudattavat Suomessa voimassa olevaa lainsäädäntöä (Finanssivalvonta, Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen, 2022 a).

Havaittuaan asiakkaan tilille saapuvat tilisiirrot, opinnäytetyöntekijä pohti kyseisiin tilitapahtumiin liittyviä riskejä. Riskejä Pankki X:n näkökulmasta voisi olla mahdollinen rahanpesu, jossa rikoksella hankittua omaisuutta pyritään saattamaan osaksi laillista rahoitusjärjestelmää häivyttämällä varojen rikollinen alkuperä. Rahanpesu tässä tapauksessa toteutettaisiin niin, että rikollisella toiminnalla saadut varat sulautettaisiin rahoitusjärjestelmään siirtämällä ne tilisiirtoina toisten tileille ja naamioimalla varat lahjoituksiksi. Toinen vaihtoehto voisi olla, että varat ovat peräisin rikoksen tuottamasta hyödystä (esimerkiksi verorikoksella saatu hyöty) ja varat pyrittäisiin sulauttamaan osaksi tavallista rahaliikennettä. Edellä mainitut mahdolliset riskiskenaariot tarkoittaisivat toteutuessaan sitä, että Pankki X olisi toiminnan mahdollistajana osaltaan edistämässä harmaata taloutta ja talousrikollisuutta. Puutteellinen asiakkaiden tunteminen voisi myös asettaa Pankki X:n maineelle sekä imagoille riskin.

Opinnäytetyöntekijän pohdittua asiakkaan toimintatavoista aiheutuvaa riskiä, opinnäytetyöntekijä päätti olla asiakkaaseen verkkopankkiviestitse yhteydessä. Opinnäytetyöntekijä pyysi asiakasta toimittamaan Pankki X:lle lisätietoja saapuviin siirtoihin liittyen ja lisäksi toimittamaan mahdollista dokumentaatiota, joista voi varmentaa varojen alkuperän.

Päivälle asetetut tavoitteet toteutuivat hyvin asiakkaan varojen alkuperän ymmärtämisen tärkeyden osalta. Koska opinnäytetyöntekijä ei vielä vastaanottanut asiakkaalta vastausta, opinnäytetyöntekijän ei vielä ollut mahdollista ymmärtää varojen alkuperää. Päivän aikana opinnäytetyöntekijän ymmärrys asiakkaan varojen alkuperään liittyvistä riskeistä ja riskejä pienentävistä keinoista lisääntyi.

Tiistai 29.03.2022

Työpäivä alkoi tavoitteiden pohdinnalla. Päivän tavoitteeksi opinnäytetyöntekijä asetti opetella, miten tulee toimia asiakkaan kohdalla, jonka tuntemistietojen päivitys on tullut ajankohtaiseksi, mutta asiakas on ehtinyt lopettamaan palvelunsa Pankki X:ssä ennen tietojen päivitystä.

Asetetun tavoitteen osalta opinnäytetyöntekijä oppi, että mikäli asiakas on lopettanut tuotteensa ja palvelunsa Pankki X:stä tuntemistietojen päivityksen tultua ajankohtaiseksi, ei Pankki X ole enää lain mukaan velvollinen ylläpitämään kyseisen asiakkaan asiakastietoja. Uutta oli kuitenkin se, että vaikka pankilla ei enää ole lakisääteistä velvollisuutta ylläpitää tuntemistietoja, Pankki X:llä kuitenkin on edelleen lakisääteinen velvollisuus raportoida asiakkaasta rahanpesun selvittelykeskukselle mahdollisesta epäilyksiä herättävästä toiminnasta.

Pankki X on Finanssivalvonnan ohjeistuksen mukaisesti velvollinen tekemään ilmoituksen rahanpesun selvittelykeskukselle muun muassa seuraavissa tilanteissa: asiakkaan toiminta vaikuttaa selvityksistä huolimatta epäilyttävältä, asiakas on haluton antamaan pyydettyä selvitystä ja mikäli epäilyttävä toiminta havaitaan jälkikäteen tai jälkikäteen ilmenee asia, joka tekee toiminnasta epäilyttävää (Finanssivalvonta, Selonotto- ja ilmoitusvelvollisuus, 2022 b). Päivä sujui asetettuun tavoitteeseen nähden hyvin ja opinnäytetyöntekijä oppi uutta tietoa pankin raportointivelvollisuudesta.

Keskiviikko 30.03.2022

Keskiviikkona opinnäytetyöntekijä asetti päivän tavoitteeksi oppia tunnistamaan ja hallitsemaan internetissä uhkapelaaviin asiakkaisiin liittyviä riskejä. Nettikasinoilla tai muilla internetin uhkapelisivustoilla pelaavien asiakkaiden lunastamat voitot maksetaan pankkitileille usein maksunvälitysyhtiöiden kautta. Maksunvälitysyhtiöiden käyttö vaikeuttaa Pankki X:n näkökulmasta asiakkaan varojen todellisellen alkuperän selvitystä. Silloin asiakkaan maksuliikenteestä on nähtävissä ainoastaan maksunvälitysyhtiö, eikä kasino/pelilyhtiötä maksun takana. Tämä haastaa Pankki X:ää myös ra-

hanpesulain näkökulmasta: lain mukaisesti pankki on velvollinen tuntemaan asiakkaansa ja tietämään näiden varojen alkuperän (Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä 28.6.2017/444 3 luku, 3 §).

Maksunvälityspalveluita voitaisiin käyttää rikollisista lähteistä peräisin olevien varojen todellisen alkuperän häivytykseen, jonka takia Pankki X on rahanpesulakiin vedoten velvollinen selvittämään asiakkailtaan varojen todellisen alkuperän. Mikäli asiakas kertoo maksunvälitysyhtiöiltä saapuneiden maksujen olevan peräisin uhkapelaamisesta, saattaa Pankki X joutua kysymään asiakkaalta dokumentaatiota, jolla voidaan varmistaa varojen todellisen alkuperän olevan nettipelaaminen.

Opinnäytetyöntekijän pohtiessa asioita, jotka saattaisivat viitata varojen alkuperän olevan todellisuudessa joku muu kuin esimerkiksi nettikasinot. Opinnäytetyöntekijän mielestä seuraaviin seikkoihin tulisi kiinnittää huomiota: onko asiakkaan maksuliikenteessä näkyvissä viitteitä muusta kuin pelaamisesta ja osaako asiakas kertoa onko hän ammattipelaaja vai ei. Asiakkaan maksuliikenteessä saattaisi olla näkyvissä maksunvälitysyhtiöiden maksujen lisäksi muitakin epäilyttäviä seikkoja. Myös asiakkaan itse kertomat asiat vaikuttavat rahanpesuriskin arviointiin.

Päivän aikana opinnäytetyöntekijä oppi uuden asian, johon kiinnittää huomiota asiakkaan varojen alkuperää tarkastellessa ja opinnäytetyöntekijä oppi myös asioita, joihin kiinnittää huomiota mahdollisen rahanpesuriskin pienentämiseksi.

Torstai 31.03.2022

Torstaina opinnäytetyöntekijä asetti tavoitteeksi selvittää asiakkaan mahdollisen alkoholinmyynnin laillisuuden, ja alkoholinmyynnin vaikutuksen asiakkaan muodostamaan riskiin. Asiakkaan tilitapahtumista on nähtävissä tämän tekemät tilisiirrot ulkomailla sijaitsevalle viinitilalle. Lisäksi tapahtumista on nähtävissä yksityishenkilöiltä saapuneita maksuja, joiden viestit viittaavat alkoholin ostamiseen.

Alkoholilain toisen luvun 5 §:n mukaisesti alkoholijuomia ei saa valmistaa eikä myydä ilman lupaa. Alkoholilain 84 § mukaan alkoholijuomaa ei myöskään saa välittää tai luovuttaa vastiketta vastaan (Alkoholilaki, 2022). Mikäli asiakkaan tapauksessa ei ole kyse myynnistä, vaan henkilöiden tekemästä yhteistilauksesta, tulisi jokaisen tilaukseen osallistuvan huolehtia itsenäisesti vastaanottamista tuotteista valmistevero Suomeen (Vero.fi, 2022). Pankki X:n on tilanteessa miltei mahdoton varmistua asiakkaan toiminnan lainmukaisuudesta ja tarvittavien verojen maksamisesta. Varmistaminen edellyttäisi, että asiakas toimittaisi jokaisen tilaukseen osallistuneen henkilön henkilökohtaisesti maksamistaan veroista dokumentin Pankki X:lle.

Koska opinnäytetyöntekijä ei voinut varmaksi sanoa, että asiakkaan toiminta on laitonta ja täten kielletty, päätti opinnäytetyöntekijä lähettää tapauksesta tiedustelun riskienhallintatiimille. Opinnäytetyöntekijä tiedusteli viestissä, pyydämmekö asiakkaalta tarvittavia dokumentteja verojen asianmukaisen hoitamisen todentamiseksi vai onko kyseinen tapaus suoraan Pankki X:n riskinottohalukkuuden ulkopuolella.

Päivän aikana opinnäytetyöntekijä oppi alkoholilaista sekä alkoholien yhteistilauksiin liittyvistä verotuksellisista asioista. Opinnäytetyöntekijä jää mielenkiinnolla odottamaan riskienhallintatiimin vastausta jatkotoimenpiteisiin liittyen. Tähän asiaan palaamme seurantaviikkojen kuluessa.

Perjantai 01.04.2022

Perjantaina opinnäytetyöntekijä asetti tavoitteeksi selvittää, mitä riskejä liittyy siihen, että asiakas tallettaa tililleen käteistä ja miksi käteistalletuksien syy tulee selvittää. Kyseinen asiakas on tarkastelujaksolla tallettanut tililleen useita tuhansia euroja käteistä rahaa, joiden alkuperästä Pankki X:llä ei ole tietoa.

Opinnäytetyöntekijä selvitti, että talletetut varat muodostavat riskin rahanpesusta, sillä Pankki X ei ole varmistunut talletettujen varojen alkuperästä. Varallisuuden alkuperän varmistamiseksi Pankki X:n on mahdollista pyytää varojen alkuperään liittyviä asiakirjoja, jotka todentavat niiden alkuperän olevan laillisista lähteistä.

Varmistaakseen asiakkaan tekemien käteistalletusten olevan peräisin laillisista lähteistä, opinnäytetyöntekijä lähetti asiakkaalle tiedustelun talletuksista ja pyysi häntä toimittamaan asiakirjoja, jotka varmistavat varojen laillisuuden.

Perjantain osalta asetetut tavoitteet täyttyivät, sillä opinnäytetyöntekijä oppi tunnistamaan käteistalletuksiin liittyviä riskejä mahdollisen rahanpesun estämiseksi.

Viikkoanalyysi toisesta seurantaviikosta

Kulunut toinen seurantaviikko alkoi maanantaina sillä, että opinnäytetyöntekijä pohti asiakkaan tilille tulleiden lahjoitus siirtojen todellisen alkuperän selvittämisen tärkeyttä. Opinnäytetyöntekijä pohti asiakkaan kohdalla sitä, mitkä riskikenaariot voisivat olla mahdollisia, kun Pankki X ei vielä ole asiakkaalta vastaanottanut varoista selvitystä. Lisäksi opinnäytetyöntekijä pohti ja selvitti Pankki X:lle koituvia mahdollisia seuraamuksia, mikäli riskikenaariot pahimmassa tapauksessa toteutuisivat. Tiistaina opinnäytetyöntekijä sai käsiteltäväksi asiakkaan, joka oli lopettanut palvelunsa Pankki X:ssä ennen tuntemistietojen päivityksen käsittelyyn ottoa. Opinnäytetyöntekijä selvitti, miten kyseisten asiakkaiden kanssa tulee toimia ja sai selville, että vaikka tietojen päivitystä ei

enää tarvitse tehdä, on Pankki X edelleen lakisääteisesti velvollinen raportoimaan mahdollisista epäselvyyksistä asiakkuuteen liittyen (Finanssivalvonta, 2021 Selonotto- ja ilmoitusvelvollisuus).

Keskiviikkona opinnäytetyöntekijä oppi internetissä uhkapelaavien asiakkaiden maksunvälitysyhtiöiden kautta vastaanottamien varojen alkuperän selvityksestä. Lisäksi opinnäytetyöntekijä oppi, että maksunvälitysyhtiöiden maksujen takana saattaa olla jotain epäilyttävää ja koska Pankki X ei varojen todellista alkuperää näe, on tiedot varmistettava aina asiakkaalta. Torstai oli kuluneen viikon mielenkiintoisin työpäivä: opinnäytetyöntekijä opetteli ja perehtyi alkoholilainsäädäntöön ja alkoholituontiin liittyvään verotussäädäntöön. Kyseessä oli asiakas, joka maksuliikenteensä perusteella mitä ilmeisimmin suorittaa alkoholilain mukaisesti laitonta alkoholituotteiden myyntiä. Jotta Pankki X voisi toimia velvoitteidensa odottamalla tavalla, tulee Pankki X:n joko vastaanottaa asiakkaalta dokumentit, joista ilmenee, että toimintaa hoidetaan lainmukaisesti tai vaihtoehtoisesti Pankki X:n tulee kieltää asiakasta toimimasta tällä tavalla jatkossa. Tapaus jäi vielä ratkaisematta, sillä opinnäytetyöntekijä päätti lähettää tiedustelun riskinhallintatiimille ja kysyä heiltä neuvoa. Asia tulee luultavasti ratkeamaan tulevien seurantaviikkojen kuluessa. Perjantaina opinnäytetyöntekijä pohti runsaisiin käteistalletuksiin liittyviä riskejä rahanpesulain näkökulmasta, ja mitä voimme pankkina tehdä pienentääksemme runsaisiin käteistalletuksiin liittyviä riskejä.

Viikkoa taaksepäin miettiessä voisi koostaa, että tällä viikolla opinnäytetyöntekijä on perehtynyt ja syventänyt tietojaan siitä, miksi asiakkaan varojen alkuperä tulee selvittää, miten se selvitetään ja mitä on asiakkaan tunteminen. Viikon haasteena oli riskien tunnistaminen ja yleiskäsityksen luominen siitä, mikä on riski. Opinnäytetyöntekijä on viikon aikana tutustunut erityyppisiin tilanteisiin, joissa asiakkaan tuntemiseksi Pankki X:n tulee selvittää tämän varojen alkuperä vastatakseen lakisääteisiin velvoitteisiinsa. Lisäksi opinnäytetyöntekijä on lisännyt käsitystään erilaisista riskeistä ja niiden tunnistamisesta.

Viikon aikana on tullut vastaan tilisiirtoja, joiden viestit herättivät epäilyksiä, maksunvälitysyhtiöiltä saapuvia tilisiirtoja sekä käteisenä rahana tilille tulleita varoja. Kaikkia edellä mainittuja tapauksia yhdistää pankkeja velvoittava lainsäädäntö asiakkaan tuntemisesta, joka taas perustuu lakeihin rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä.

Viikon aikana opinnäytetyöntekijä on oppinut uusia asioita asiakkaan tuntemiseen liittyvistä velvoitteista varojen alkuperän selvittämisen kautta. Finanssivalvonta velvoittaa Suomessa toimivia pankkeja seuraamaan heidän antamia ohjeistuksia, jotka perustuvat rahanpesulakiin sekä direktiiveihin. Finanssivalvonnan luoman Standardi 2.4:n kohdan 5 mukaisesti asiakkaan tuntemiseen liittyviä osa-alueita ovat muun muassa: asiakkaan ja asiakkaan edustajan tunnistaminen, asiakkaan henkilöllisyyden todentaminen, tietojen hankkiminen asiakkuudesta, tietojen dokumentointi ja säilyttäminen määrääjän, asiakassuhteen jatkuva seuranta riskiperusteisesti sekä selonottovelvollisuuden

noudattaminen (Finanssivalvonta, 2015, Standardi 2.4). Edellä mainittujen lisäksi pankki on asiakkaan tuntemista koskevien velvoitteiden perusteella velvollinen luomaan sisäisen ohjeistuksen asiasta, kouluttamaan henkilöstöä aiheesta ja luomaan päätöksentekoprosessin asiakkaan tuntemiseen liittyen. Lisäksi Pankki X on velvoitettu säilyttämään asiakastietoja ja mahdollisia asiakirjoja viisi vuotta asiakas suhteen päättymisen jälkeen. (Finanssivalvonta, Asiakkaan tunteminen ja tunnistaminen, 2018.)

Riskien tunnistamisesta opinnäytetyöntekijä on toisen seurantaviikon aikana oppinut, että riskejä on monenlaisia ja niitä on kyettävä analysoimaan monelta eri kantilta. Yksinkertaisesti riskillä tarkoitetaan tilannetta, jossa on mahdollisuus haitallisen tapahtuman ja sen seurauksien tapahtumiselle, mutta se ei kuitenkaan ole täysin varmaa. Riskit ovat erilaisia ja niitä voivat olla ylikansalliset riskit, kansalliset riski sekä pankin omat riskit. (Aluehallintovirasto, Riskiarvion laatiminen, 2021 b.) Esimerkiksi maanantaina käsittelemässäni asiakkuudessa havaitsin edellä mainituista riskeistä kansallisen riskin (rahanpesuriski) ja pankin oman riskin (mahdollinen mainehaitta).

3.3 Seurantaviikko 3

Maanantai 04.04.2022

Maanantaina opinnäytetyöntekijä oli vastaanottanut asiakasvastauksen ensimmäisellä seurantaviikolla (22.3.2022) lähetettyyn viestiin liittyen asiakkaan käteistalletuksiin. Saapuneen vastauksen myötä, päivän tavoitteeksi tuli selvittää, missä tilanteessa Pankki X on velvollinen tekemään ilmoituksen rahanpesun selvittelykeskukselle epäilyttävästä liiketoimesta.

Opinnäytetyöntekijä oli lähettämässään viestissä pyytänyt asiakasta toimittamaan lisätietoja tekemistään käteistalletuksista. Asiakkaalle oli kerrottu, että lisäselvityksenä käy esimerkiksi dokumentti, joka osoittaa asiakkaan toimineen myyjänä kirpputorilla. Vastauksessaan asiakas kieltäytyi dokumenttien toimittamisesta. Asiakkaan kieltäytyttyä lisätietojen toimittamisesta, alkoi opinnäytetyöntekijä selvittämään Pankki X:n velvoitteita ilmoituksen tekemisestä rahanpesun selvittelykeskukselle. Lisäksi opinnäytetyöntekijän tuli selvittää, onko kyseessä oleva tilanne sellainen, josta Pankki X on ilmoitusvelvollinen.

Opinnäytetyöntekijä sai päivän aikana selville, että Pankki X on velvollinen tekemään ilmoituksen rahanpesun selvittelykeskukselle kyseessä olevassa tilanteessa. Ilmoitus tulee tehdä silloin, kun asiakkaan liiketoimi vaikuttaa liiketoimen taustoista tehdyn selvityksenkin jälkeen epäilyttävältä tai mikäli asiakas on haluton antamaan pyydettyä selvitystä. Pankki X on Finanssivalvonnan ohjeistuksen mukaisesti velvollinen tekemään ilmoituksen myös tilanteissa, joissa epäilyttävä liiketoimi havaitaan jälkeinpäin tai jälkeinpäin ilmenee asia, joka tekee kyseisestä liiketoimesta epäilyttävän. (Finanssivalvonta, 2021 Selonotto- ja ilmoitusvelvollisuus.)

Opinnäytetyöntekijä sai päivän aikana selville, että asiakkaan kieltäytyttyä toimittamasta pyydettyjä lisätietoja, Pankki X on velvollinen ilmoittamaan epäilyttävästä liiketoimesta rahanpesun selvittelykeskukselle. Opinnäytetyöntekijä suoriutui päivästä asettamiinsa tavoitteisiin nähden hyvin. Opinnäytetyöntekijä oppi päivän aikana Pankki X:ää rahanpesulain perusteella velvoittaman ilmoitusvelvollisuuden perusteista. Jatkossa opinnäytetyöntekijä tietää, missä tilanteissa Pankki X:ää koskee ilmoitusvelvollisuus epäilyttävästä liiketoimesta.

Tiistai 05.04.2022

Opinnäytetyöntekijän viikon toinen työpäivä oli jatkumo edelliseen. Tiistain tavoitteeksi opinnäytetyöntekijä asetti selvittää, millainen ilmoituksen rahanpesun selvittelykeskukselle tulee olla muodoltaan ja sisällöltään.

Opinnäytetyöntekijä sai päivän aikana selville muun muassa sen, että ilmoitus epäilyttävästä liiketoimesta tulee laatia siten, että selvittelykeskuksella on ilmoituksen perusteella mahdollisuus arvioida tapahtumien kulkua ja ilmoitusvelvollisen (Pankki X:n) asiassa suorittamia toimenpiteitä. Tehävään ilmoitukseen täytettävät tiedot tulisi myös kirjoittaa mahdollisimman selkeästi ja objektiivisesti. Ilmoituksen tulisi sisältää rahanpesulain 3 luvun 3 §:ssä mainittujen tuntemistietojen lisäksi tiedot syystä, joka teki liiketoimesta epäilyttävän, liiketoimeen sisältyvien varojen tai muun omaisuuden määrästä ja valuutasta sekä tiedot varojen alkuperästä. Opinnäytetyöntekijä sai päivän aikana tietoonsa myös sen, että ilmoituksessa tulee olla tieto siitä, onko liiketoimi suoritettu, onko liiketoimi keskeytetty vai onko siitä jopa kieltäytytty. (Finanssivalvonta, 2021 Selonotto- ja ilmoitusvelvollisuus.)

Opinnäytetyöntekijä suoriutui tiistaipäivälle asetetuista tavoitteista hyvin. Opinnäytetyöntekijä oli maanantaina selvittänyt, että Pankki X on velvollinen tekemään ilmoituksen epäilyttävästä liiketoimesta asiakkaan kieltäytyttyä tietojen toimituksesta. Tiistaina opinnäytetyöntekijä oppi, mitä rahanpesun selvittelykeskukselle tehtävään ilmoitukseen tulee sisällyttää.

Keskiviikko 06.04.2022

Keskiviikkona opinnäytetyöntekijä osallistui Pankki X:n tarjoamaan International Compliance Association:in järjestämään koulutukseen. International Compliance Association (ICA) on yritys, joka tarjoaa koulutuksia maailmanlaajuisesti sääntely-, ja talousrikollisuuden parissa työskenteleville työntekijöille (International Compliance Association, 2022).

Koulustilaisuuden aiheesta muodostui myös päivän tavoite. Tavoitteeksi asetettiin rahanpesun eri vaiheiden ymmärtäminen ja tietämys siitä, mitä vaiheet ovat. Opinnäytetyöntekijä oppi, että rahanpesun vaiheita on monia. Vaiheista tyypillisimpiä ovat sijoitusvaihe, harhautusvaihe ja palautusvaihe (Andersen Atso, 2020, s.22). Rahanpesun tyypilliset vaiheet ovat esiteltyinä kuvassa 2.

Kuva 2. Rahanpesun vaiheet (Andersen Atso, 2020, s.22)

Lisäksi opinnäytetyöntekijä ymmärsi, että digitalisoituvassa maailmassa eri vaiheiden tunnistaminen asettaa pankit uudenlaisten haasteiden äärelle. Kommunikaatioteknologian kehittyessä myös rikolliset hyödyntävät uusia tapoja rahanpesun toteutuksessa. Myös erilaisten virtuaalivaluuttojen käyttö monimutkaistaa tilannetta. Koulutuksessa opinnäytetyöntekijä sai tietää myös, että pankkien rahanpesun torjunnalla torjutaan rikosmaailmassa ainoastaan mahdollisia talousrikoksia. Rahanpesussa usein varsinainen rikos on tapahtunut jo ennen rahanpesun ensimmäisen vaiheen alkua.

Päivälle asetetut tavoitteet saavutettiin hienosti. Opinnäytetyöntekijän ymmärrys rahanpesun vaiheista lisääntyi. Koulutuspäivän myötä opinnäytetyöntekijän ymmärrys rahanpesun estämisen parissa työskentelyn kokonaiskuvasta kasvoi.

Torstai 07.04.2022

Torstaina opinnäytetyöntekijä työskenteli asiakkaan parissa, joka nostaa toistuvasti kaikki tililleen tulevat varat käteisvaroiksi. Asiakkaalla on Pankki X:n tietojen mukaan velkoja ulosoton perittävänä. Päivän tavoitteeksi asetettiin ymmärtää, mitä riskejä kyseiseen toimintatapaan asiakkaan kohdalla liittyy Pankki X:ää velvoittavien lakien näkökulmasta.

Opinnäytetyöntekijä oppi, että asiakkaan toimintatapa saattaa viitata siihen, että asiakas välttelee velkojaan. Nostamalla tililleen saapuvat varat käteisenä, varat siirtyvät ulosottolaitoksen ulottumat-

tomiin. Yksi rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämisen tarkoituksista on näihin usein nivoutuvan talousrikollisuuden estäminen. Asiakkaan toimintatapa nostaa Pankki X:n riskiä olla osana talousrikollisuuden edistämisessä. Toimintatavassa on riski, että asiakas tahallisesti välttelee ulosottovelkojiaan ja saattaa täten syyllistyä velallisen epärehellisyteen tai velallisen petokseen.

Velallisen petos ja velallisen epärehellisyys ovat Suomen rikoslain 39 luvun 1 §:n ja 2 §:n mukaisesti rangaistavaksi säädettyjä tekoja. Velallinen, joka hävittää omaisuuttaan tai ilman hyväksyttävää syytä lahjoittaa tai muutoin luovuttaa omaisuuttaan tai siirtää omaisuuttaan ulkomaille saatukseen sen velkojiansa ulottumattomiin ovat tunnusmerkkejä velallisen epärehellisyydestä. Jos velallinen salaa omaisuuttaan, saattaa tämä syyllistyä velallisen petokseen. Rikoksen tunnusmerkistön saattaa täyttää myös tilanne, jossa velallinen ilmoittaa joko kokonaan tai osittain perusteettoman velvoitteen. Rikoksentehtäjä voidaan velallisen petoksesta tuomita sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. (Rikoslaki, 1889/39, 39 luku §1, §2.)

Varmistuaan, että asiakkaan kohdalla riski velallisen petoksesta ei toteudu, asiakkaalta pyydettiin lisätietoja käteisnostoista. Lain rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä mukaisesti Pankki X on velvollinen tuntemaan asiakkaansa ja tietämään, kuinka ja mihin tarkoitukseen he käyttävät Pankki X:n palveluita varmistuaan, että toimintaan ei liity mitään epäilyttävää. Päivän aikana opinnäytetyöntekijä oppi tunnistamaan uudenlaisia riskejä, joita asiakkaiden toimintatavat saattavat Pankki X:lle muodostaa.

Perjantai 08.04.2022

Perjantaina opinnäytetyöntekijä oli vastaanottanut vastauksen asiakkaalta. Asiakkaalle oli lähetetty lisätietopyyntö tekemiinsä käteistalletuksiin liittyen. Asiakas ilmoitti vastauksessaan, että hänellä ei ole toimittava lisätietoja käteistalletuksista. Päivän tavoitteeksi asetettiin syventää osaamista tilanteista, joissa Pankki X on lakisääteisesti velvollinen tekemään ilmoituksen epäilyttävästä liiketoimesta.

Kuluneen viikon aikana opittujen asioiden perusteella opinnäytetyöntekijä tiesi, kuinka toimia. Asiakkaasta olisi tehtävä ilmoitus rahanpesun selvittelykeskukselle epäilyttävästä liiketoimesta sillä hän on kieltäytynyt toimittamasta pyydettyjä tietoja. Ilmoitus rahanpesun selvittelykeskukselle tulisi laatia mahdollisimman selkeästi ja objektiivisesti.

Päivän aikana opinnäytetyöntekijän ymmärrys lisääntyi tilanteista, joissa Pankki X on velvollinen laatimaan ilmoituksen epäilyttävästä liiketoimesta rahanpesun selvittelykeskukselle.

Viikkoanalyysi kolmannesta seurantaviikosta

Kuluneen kolmannen seurantaviikon aikana opinnäytetyöntekijä on oppinut monia uusia asioita ja tämän lisäksi syventänyt osaamistaan. Viikon aikana opinnäytetyöntekijä on kasvattanut osaamistaan Pankki X:ää lain mukaisesti velvoittamasta ilmoitusvelvollisuudesta, rahanpesun selvittelykeskukselle tehtävän ilmoituksen sisällön vaatimuksista, rahanpesun vaiheista ja niiden tunnistamisesta sekä ulosoton piirissä olevien asiakkaiden käteisnostojen muodostamista riskeistä. Viikon aikana kohdatut selvitettävät asiat liittyivät edellä mainittuihin.

Maanantaina työviikko alkoi pohdinnalla Pankki X:n ilmoitusvelvollisuudesta rahanpesun selvittelykeskukselle. Asiakas kieltäytyi toimittamasta Pankki X:lle pyydettyjä dokumentteja käteistalletuksiin liittyen. Dokumenttipyyntö perustui Pankki X:ää velvoittavaan lakiin rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä. Lain mukaisesti ilmoitusvelvollisen (Pankki X:n) on hankittava tietoja asiakkaansa toiminnasta, laajuudesta ja perusteista palvelun tai tuotteen käyttämiselle. Lisäksi ilmoitusvelvollisen (Pankki X:n) on kiinnitettävä huomiota liiketoimiin, jotka rakenteeltaan tai suuruudeltaan poikkeavat tavanomaisesta. Tarvittaessa myös kyseiseen liiketoimeen liittyvien varojen alkuperä on selvitettävä. (Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä 28.6.2017/444 4 §)

Asiakkaan kieltäytyttyä pyydettyjen lisätietojen toimituksesta, Pankki X:ää velvoittava ilmoitusvelvollisuus täyttyi. Tämän seurauksena opinnäytetyöntekijä perehtyi rahanpesun selvittelykeskukselle tehtävän ilmoituksen epäilyttävästä liiketoimesta vaadittuun sisältöön ja muotoon.

Ilmoitusta laatiessa tulee huomioida, että ilmoitus ei kuitenkaan ole luonteeltaan rikosilmoitus. Rahanpesun selvittelykeskukselle tehtävä ilmoitus perustuu ilmoitusvelvollisen havaitsemaan, tavallisesta toiminnasta poikkeavaan liiketoimeen tai toimeksiantoon. Ilmoitukselle ei ole asetettu rahamääräistä vähimmäisrajaa. Ilmoitusvelvollisen ei myöskään tarvitse ilmoitusta tehdessään tietää, tai arvioida, mistä rikoksesta saattaisi olla kysymys. Rahanpesun selvittelykeskukselle tehtävät ilmoitukset tulee tehdä sähköisesti, rahanpesun selvittelykeskuksen erityistä sovellusta käyttäen. (Andersen Atso, 2020, s. 131.)

Viikon aikana opinnäytetyöntekijä osallistui myös International Compliance Association:in järjestämään koulutustilaisuuteen. Koulutustilaisuudessa perehdyttiin rahanpesun vaiheisiin. Rahanpesun tyypillisimpiä vaiheita ovat sijoitusvaihe, harhautusvaihe ja palautusvaihe. Opinnäytetyöntekijä ymmärsi koulutuksen myötä, kuinka tärkeää Pankki X:n työntekijöiden on ymmärtää rahanpesun eri vaiheita, jotta Pankki X pystyy täyttämään lakisääteiset velvoitteensa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi. Tunnistaakseen ja täyttääkseen ilmoitusvelvollisuutensa, Pankki X:n työntekijöiden on ymmärrettävä rahanpesurikosten toimintaperiaatteet.

Tyypillisin rahanpesuprosessi alkaa sijoitusvaiheella, jossa laittomasti hankitut varat sijoitetaan pankkijärjestelmään. Varat saatetaan sijoittaa pankkijärjestelmään esimerkiksi tallettamalla varoja pankkitilille tai luottokorteille. Yksi esimerkki rahanpesun sijoitusvaiheen toteutuksesta on kerätä varat esimerkiksi huumekaupasta tai muusta rikollisesta toiminnasta ja saattaa ne rahoitusjärjestelmään useiden henkilöiden tekemien pienien talletuksien muodossa. (Andersen Atso, 2020, s.22.)

Kun varat on saatu sijoitettua pankkitilille, vain mielikuvitus on rajana, kun harhautusvaiheessa yritetään löytää tapaa häivyttää varojen todellinen alkuperä. Harhautusvaiheelle ominaista on yleisimmin monimutkaisten transaktioiden ja kerrosten luominen varojen alkuperän peittämiseksi. Varoja saatetaan esimerkiksi siirtää tililtä tai henkilöltä toiselle, jolloin mahdollista rahanpesua tutkivien on vaikea jäljittää liiketoimia. (Andersen Atso, 2020, s.22.)

Rahanpesun tyypillisin viimeinen vaihe on palautusvaihe, jossa pestyt rahat pyritään saattamaan osaksi laillista talousjärjestelmää. Palautusvaiheessa rikollista alkuperää olevat varat saatetaan sijoittaa esimerkiksi kiinteistöihin tai luksustuotteisiin, jolloin ne vaikuttavat laillisilta. Onnistuttuaan laittomien varojen integroimisessa rahoitusjärjestelmään finanssisijoitusten, kiinteistösjoitusten tai muiden varallisuusesineiden muodossa, antaa tämä rahanpesijöille mahdollisuuden lisätä varallisuuttaan. (Andersen Atso, 2020, s.22–23.)

3.4 Seurantaviikko 4

Maanantai 11.4.2022

Päivälle asetettava tavoite muodostui asiakkaan näkyvissä olleen tilikäyttäytymisen perusteella. Tavoitteeksi asetettiin selvittää, miksi Pankki X:n tulee ymmärtää asiakkaidensa tililiikennettä ja liiketoimia.

Asiakkaan tililiikenteestä oli nähtävissä runsaasti lähteviä suorituksia tuntemattomaksi jäävälle vastapuolelle. Pankki X ei tilitapahtumien perusteella pysty varmistumaan siitä, mihin asiakkaan tililtä siirretään suuria summia rahaa. Tällä kertaa kyse on nimenomaan asiakkaan lähtevästä tililiikenteestä.

Tutkittuaan asiaa, opinnäytetyöntekijä sai selville, että Pankki X on velvollinen tuntemaan asiakkaansa ja ymmärtämään tämän toimintaa myös tililtä lähtevän tililiikenteen osalta. Lain mukaisesti Pankki X:n tulee olla tietoinen asiakkaansa toiminnasta, liiketoiminnan laajuudesta, laadusta, perusteista liiketoimelle ja palveluiden käytölle tai muista asiakkaan tuntemiseksi hankituista tarpeellisista tiedoista. Lisäksi Pankki X:n on erityisesti huomioitava sellaiset liiketoimet, jotka suuruudeltaan tai rakenteeltaan poikkeavat tavanomaisesta. Huomiota on kiinnitettävä myös liiketoimiin, joilla ei ole selkeää taloudellista tarkoitusta ja jotka eivät sovi yhteen kokemuksen, tai tietojen

kanssa, jotka Pankki X:llä on asiakkaasta. (Andersen Atso, 2020, s.82,84.) Edellä mainitut asiat ovat esiteltyinä kuvassa 3.

Pankki X:n on oltava tietoinen asiakkaansa

Kuva 3. Asiakkaista hankittavat tiedot (Andersen Atso, 2020, s.82,84)

Selvitettyään lain vaatimukset, opinnäytetyöntekijä totesi, että Pankki X ei tunne asiakkaan liiketoimia lakien edellyttämällä tavalla. Pankki X ei voi varmistua tuntevansa asiakkaan liiketoimien tai palveluiden käytön perusteita sillä tililiikenteen vastapuolet ovat tuntemattomia. Opinnäytetyöntekijä pyysi asiakasta toimittamaan Pankki X:lle lisätietoja, jotta Pankki X voi varmistua tuntevansa asiakkaan lakien edellyttämällä tavalla.

Päivälle asetettu tavoite täyttyi hienosti. Opinnäytetyöntekijä oppi, mitkä ovat tietoja, joita Pankki X:llä tulee lakien asettamien vaatimuksien nojalla olla tunteakseen asiakkaansa. Opinnäytetyöntekijän ymmärrys asiakkaan tuntemisesta ja sen perusteista kasvoi. Uutta tietoa opinnäytetyöntekijälle antoi se, että päivän aikana keskityttiin lähtevään tililiikenteeseen ja sen tuntemiseen liittyviin velvoitteisiin. Opinnäytetyöntekijän aiempi tietämys tuntemisvelvoitteista on liittynyt asiakkaan sisään tulevaan tililiikenteeseen.

Tiistai 12.4.2022

Päivän tavoitteeksi asetettiin selvittää lait, joihin Pankki X:n asiakkailtaan kysymät kysymykset perustuvat. Edellisenä päivänä lähetettyyn lisätietopyyntöön liittyen asiakas oli vastannut vaatien saada tietoonsa lait, joiden nojalla Pankki X kysyy tietoja hänen henkilökohtaisesta pankkiasioinnista. Opinnäytetyöntekijä oli tietoinen, että keskeisin laki pyyntöjen taustalla on laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä, mutta tietämys muista laeista vaati lisäselvitystä.

Päivän aikana opinnäytetyöntekijälle selvisi, että rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain lisäksi muutkin lait velvoittavat Pankki X:ää tuntemaan asiakkaansa. Lait, jotka Pankki X:ää velvoittavat ovat muun muassa: luottolaitostoiminnasta annettu laki, vakuutusyhtiölaki, laki sijoituspalveluyrityksistä, sijoitusrahastolaki, maksulaitoslaki, arvo-osuusjärjestelmästä annettu laki, laki vaihtoehtorahastojen hoitajista sekä laki virtuaalivaluutan tarjoajista (Finanssivalvonta, Asiakkaan tunnistaminen ja tunteminen, 2020).

Asiakkaalle ilmoitettiin lait, jotka ovat Pankki X:n tuntemisvelvoitteiden takana. Päivän seurauksena opinnäytetyöntekijän ymmärrys asiakkaan tuntemisen takana olevista velvoitteista lisääntyi. Opinnäytetyöntekijä oppi, että Pankki X:n tuntemisvelvoitteiden takana on monta muutakin lakia rahanpesulain lisäksi.

Keskiviikko 13.4.2022

Keskiviikkona sama asiakas oli jälleen vastannut hänelle lähetettyyn viestiin laeista, jotka Pankki X:ää velvoittavat tuntemaan asiakkaansa. Vastauksessaan asiakas kysyi ihmetellen, miksei hänen tuttavaltaan ole kysytty samoja lisätietoja kuin häneltä. Hän kertoi tuttavansa olevan myös Pankki X:n asiakas. Tähän liittyen muodostui päivän tavoite: selvittää, onko Pankki X:n mahdollista kysyä eri asiakkailta eri asioita ja voiko kysytyjen tietojen määrä vaihdella.

Opinnäytetyöntekijä sai selville, että Finanssivalvonnan lakeihin perustuvien ohjeistuksien mukaisesti Pankki X noudattaa riskiperusteista lähestymistapaa asiakkaan tuntemisessa. Riskiperusteinen lähestymistapa tarkoittaa, että Pankki X suhteuttaa asiakkaan tuntemista koskevat toimenpiteensä asiakkaille tarjottavien palveluiden ja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen muodostamiin riskeihin. Huomioitavaa on, että Pankki X:n tulee kohdistaa tehostettuja tuntemismenettelyjä tai toimenpiteitä sellaisiin liiketoimiin, asiakassuhteisiin tai palveluihin, jotka se arvioi sisältävän enemmän rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen liittyviä riskejä. Ohjeiden mukaan Pankki X:n tulee noudattaa normaalia huolellisuutta asiakassuhteissa, joihin Pankki X voi perustellusti arvioida sisältyvän vain vähän tai ei lainkaan rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen riskejä. Tietyissä tilanteissa Pankki X:n on mahdollista noudattaa myös yksinkertaistettua asiakkaantuntemismenettelyä. (Finanssivalvonta, Standardi 2.4, 2015, s.15.)

Selvitettyihin tietoihin perustuen asiakkaalle vastattiin, että Pankki X noudattaa lain ohjeistuksien mukaisesti riskiperusteista lähestymistapaa asiakkaiden tuntemiseen. Asiakkaalle kerrottiin, että tietyissä tilanteissa Pankki X on velvollinen noudattamaan tehostetumpaa tuntemismenettelyä. Päivälle asetettu tavoite täyttyi. Opinnäytetyöntekijä ymmärsi, mitä tarkoittaa riskiperusteinen lähestymistapa.

Torstai 14.4.2022

Torstaina viestittely samaan asiakkaan kanssa jatkui edelleen. Asiakas halusi tietää, mitkä ovat Pankki X:n perusteet tehostettujen tuntemismenettelyjen noudattamiselle. Päivän tavoitteeksi asetettiin selvittää nämä perusteet.

Opinnäytetyöntekijä selvitti, että Finanssivalvonnan ohjeistuksen mukaisesti riskikartoituksissa voi huomioida, mikäli asiakas harjoittaa liiketoimintaansa tavalla, joka antaa Pankki X:lle epäilyksen asiakkaan toimimisesta rikollisen toiminnan välikätenä tai toiminnan liittymisestä harmaaseen talouteen. Ohjeistuksien mukaisesti edellä mainituissa tilanteissa asiakkaan tunteminen edellyttää jatkuvan seurannan lisäksi riittävien lisätietojen hankkimista. (Finanssivalvonta, Standardi 2.4, 2015, s.15.)

Opinnäytetyöntekijä kertoi vastauksessaan, että ohjeistuksien mukaisesti Pankki X on velvoitettu hankkimaan riittävät tiedot asiakkaan tuntemiseksi varmistuakseen, että toimintaan ei liity mitään epäilyttävää. Päivälle asetettu tavoite täyttyi. Opinnäytetyöntekijä oppi lisää tehostetun tuntemisvelvollisuuden perusteista.

Perjantai 15.4.2022

Perjantaina vietettiin pitkäperjantaita, jonka takia opinnäytetyöntekijä ei ollut töissä.

Viikkoanalyysi neljännestä seurantaviikosta

Neljännän seurantaviikon aikana opinnäytetyöntekijä on oppinut uusia asioita asiakkaan tuntemisesta, riskiperusteisesta lähestymistavasta sekä perusteista tehostetuille tuntemismenettelyille. Opinnäytetyöntekijä selvitti edellä mainittuja asioita kuluneen viikon aikana.

Kuluneen viikon aikana tapahtunut viestittely asiakkaan kanssa sai opinnäytetyöntekijän pohtimaan, olisiko hän voinut tehdä jotain toisin jo lähettäessään ensimmäistä lisätietopyyntöä asiakkaalle. Opinnäytetyöntekijä olisi voinut jo ensimmäisessä lisätietopyynnössään avata asiakkaalle perusteita kysytyille tiedoille. Asiakkaalle olisi voinut lisätietopyynnössä kertoa, mihin Pankki X:n kysymät tiedot perustuvat ja mihin tietoja käytetään. Asiakkaalle olisi voinut kertoa, että Pankki X on lakisääteisesti velvollinen keräämään pyydetyt tiedot asiakkaalta. Tällöin asiakas olisi saattanut suhtautua myönteisemmin ja ymmärtää jo viestittelyn aluksi, mistä on kysymys.

Opinnäytetyöntekijän työssä onnistuneesti tuotettu asiakasviestintä on yksi tärkeimmistä seikoista suoriutumisen kannalta. Asiakasviestinnässä kehittyminen on yksi opinnäytetyöntekijän ammatillisen kehittymisen kohteista. Kuluneen seurantaviikon pohjalta opinnäytetyöntekijä ymmärsi, että saadakseen asiakkaalta lakisääteisten tuntemistietojen edellyttämät tiedot, kannattaisi pyynnön perusteita avata asiakkaalle jo ensimmäisen yhteydenoton aikana. Tällöin tiedot olisi mahdollista saada kerättyä asiakkaalta jo ensimmäisessä yhteydenotossa asiakaskokemusta vaarantamatta.

On ymmärrettävää, että asiakkaat hämmentyvät henkilökohtaisilta uteluilta vaikuttavista kysymyksistä tililiikenteestä. Jatkossa opinnäytetyöntekijä aikoo kiinnittää huomiota lähetettävien lisätietopyyntöjen sisältöön kehittyäkseen asiakasviestinnässä. Osatakseen perustella asiakkaille lain edellytykset asiakkaan tuntemisesta, on opinnäytetyöntekijän kehitettävä osaamistaan kyseisistä laeista, säädöksistä sekä ohjeistuksista, joka oli myös yksi opinnäytetyön tavoite.

Maanantaina viikko alkoi selvittämällä, mitkä ovat lain vaatimukset asiakkaan tuntemiselle ja mitkä ovat tietoja, joita Pankki X:llä tulee olla tunteakseen asiakkaansa. Opinnäytetyöntekijä sai selville, että Pankki X:n tulee olla tietoinen asiakkaan toiminnasta, toiminnan laadusta ja laajuudesta, taloudellisesta asemasta, perusteista toiminnan tai palveluiden käytölle sekä varojen alkuperästä. Edellä mainittujen tietojen lisäksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 3. luvun 3 §: n mukaisesti Pankki X:llä tulee olla asiakkaan nimi, syntymäaika, henkilötunnus ja osoite. Samaan lakiin viitaten, Pankki X:n tulee säilyttää myös asiakkaan henkilöllisyyden todentamisessa käytetyn asiakirjan nimi, numero ja myöntäjä tai kopio asiakirjasta. Mikäli asiakas on etätunnistettu, tulee Pankki X:llä olla tiedot todentamisessa käytetyistä menettelyistä tai lähteistä.

Asiakkaan tuntemiseen vaadittavien tietojen lisäksi viikon aikana opinnäytetyöntekijä selvitti, mitä tarkoittaa riskiperusteinen lähestymistapa. Lisäksi opinnäytetyöntekijä oppi erilaisista menetelmistä, joita Pankki X voi hyödyntää asiakkaiden tuntemisveloitteen täyttämiseksi.

Opinnäytetyöntekijä selvitti, että riskiperusteista lähestymistapaa soveltaessaan, tulee Pankki X:n huomioida asiakkaisiin, maihin, tuotteisiin, palveluihin, liiketoimiin sekä jakelukanaviin liittyviä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskejä. Lain mukaan Pankki X:llä tulee olla riskienhallintajärjestelmät, joiden avulla se voi arvioida asiakkaiden toiminnalleen muodostamia riskejä. Käytännössä riskiperusteinen lähestymistapa tarkoittaa, että Pankki X voi suhteuttaa asiakkaan tuntemista koskevia toimenpiteitä asiakkaille tarjottavien palveluiden sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskin kokoluokkaan. (Andersen Atso, 2020, s.72.) Riskiperusteisen lähestymistavan vaiheet ovat esiteltynä kuvassa 4.

Kuva 4. Menettely asiakkaan tuntemiseksi (Andersen Atso, 2020, s.72)

Selvittäessään vastausta asiakkaan kysymykseen eri tietojen kysymisestä asiakkailta, opinnäytetyöntekijä oppi, että asiakkaan tuntemiseen liittyvät menettelyt voidaan jakaa normaalimenettelyyn, yksinkertaistettuun menettelyyn ja tehostettuun menettelyyn. Normaalimenettelyllä tarkoitetaan, että Pankki X on päättänyt noudattamastaan vähimmäistasosta asiakkaan tuntemisessa. Vähimmäistasolla tarkoitetaan toimia, joilla Pankki X voi varmistua asiakkaan tuntemisesta päivittäisessä toiminnassaan. Ohjeistuksien mukaisesti tehostettua menettelyä asiakkaan tuntemiseen tulee puolestaan noudattaa tiettyjen asiakasryhmien, tuotteiden tai palveluiden kohdalla, joissa Pankki X on riskiarviossaan havainnut suurempaa tai kohonnutta riskiä. Yksinkertaista menettelyä voidaan noudattaa alhaista riskiä edustaviin asiakassuhteisiin sekä tuotteisiin. (Andersen Atso, 2020, s.74.)

3.5 Seurantaviikko 5

Maanantai 18.4.2022

Maanantai oli 2. pääsiäispäivä, jonka takia opinnäytetyöntekijä ei ollut töissä.

Tiistai 19.4.2022

Tiistaina opinnäytetyöntekijällä oli uusi asiakas. Asiakas oli tilitapahtumien perusteella sekä lähettänyt että vastaanottanut varoja ulkomailta. Ulkomaanmaksujen kautta muodostui päivälle asetettava tavoite. Tavoitteeksi asetettiin selvittää, mihin opinnäytetyöntekijän tulee kiinnittää huomiota rahanpesulain näkökulmasta sellaisten asiakkaiden kohdalla, joilla havaitaan ulkomaanmaksuliikennettä.

Opinnäytetyöntekijä on aiemmin oppinut, että tunteakseen asiakkaansa lakien edellyttämällä tavalla Pankki X:n tulee olla tietoinen asiakkaidensa odotettavissa olevasta maksuliikenteestä. Päivän aikana opinnäytetyöntekijä sai selville, että ulkomaanmaksujen kohdalla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen riskiä huomioidessa olennaisinta on kiinnittää huomiota maihin, joihin tai joista asiakkaalla on maksuliikennettä.

Opinnäytetyöntekijä sai tietää, että tietyt valtiot, joiden rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjunnassa on havaittu olevan merkittäviä puutteita ovat listattuna Euroopan komission ja FATF toimista. Lain ja ohjeistuksien mukaisesti Pankki X:n tulee kiinnittää erityistä huomiota ja soveltaa tehostettuja tuntemistoimia asiakkaisiin ja liiketoimiin, joilla on liittymiä kyseisissä listauksissa esiintyviin maihin. (Keskusrikospoliisi, Rahanpesuindikaattorit, 2021, s. 11.)

Opinnäytetyöntekijälle selkiytyi myös, mitä tarkoitetaan tehostetuilla tuntemistoimilla tilanteissa, joissa asiakkaalla ilmenee maksuliikennettä Euroopan komission tai FATF listaamiin korkean riskin valtioihin. Pankki X:n tulee kiinnittää asiakkaaseen tai tämän liiketoimiin tavallista suurempaa huomiota varmistaakseen, ettei asiakassuhteeseen liity rahanpesua tai terrorismin rahoitusta. Nämä toimet käytännössä tarkoittavat esimerkiksi erityisen huomion kiinnittämistä varojen alkuperään, asiakkaan henkilöllisyyden todentamiseen tai asiakassuhteen seuraamiseen. (Aluehallintovirasto, Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen, 2021 a, s. 17.)

Asetetut tavoitteet täytyivät päivän aikana hyvin. Opinnäytetyöntekijä oppi, että ulkomaanmaksuja tekevien tai vastaanottavien asiakkaiden kohdalla on syytä kiinnittää erityistä huomiota maksuliikenteestä havaittaviin vastapuolimaihin.

Keskiviikko 20.4.2022

Opinnäytetyöntekijän päivä jatkui edellisen päivän asiakkaan ulkomaanmaksujen parissa. Päivän tavoite asetettiin asiakkaan ulkomaanmaksujen perusteella. Tavoitteeksi asetettiin selvittää, mitä tarkoitetaan listauksilla, joita Euroopan komissio tai FATF tekevät korkean rahanpesuriskin tai terrorisminrahoitusriskin valtioista.

Opinnäytetyöntekijä sai selville, että FATF listaa valtioita mustalle ja harmaalle listalle. Mustalle listalle ovat lisättyinä valtiot, joissa on korkea riski rahanpesulle ja terrorismin rahoittamiselle, ja jotka ovat haluttomia yhteistyöhön maailmanlaajuisissa pyrkimyksissä torjua niitä. Harmaalla listalla olevat valtiot ovat maita, joissa on korkea riski rahanpesulle ja terrorismin rahoittamiselle. Harmaalla listalla olevat valtiot kuitenkin ovat sitoutuneet laatimaan toimintasuunnitelmia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen puutteiden korjaamiseksi yhteistyössä FATF kanssa (Keskusrikospoliisi, Rahanpesuindikaattorit, 2021, s. 11). FATF harmaan listan ja mustan listan maiden tunnusmerkit ovat mainittuna alla olevassa kuvassa 5.

FATF harmaan listan maiden tunnusmerkit:

- Korkea riski rahanpesulle ja terrorismin rahoittamiselle
- Sitoutuneet parantavien toimintasuunnitelmien tekemiseen

FATF mustan listan maiden tunnusmerkit

- Korkea riski rahanpesulle ja terrorismin rahoittamiselle
- Yhteistyöhaluttomia parantamaan tilannetta

Kuva 5. FATF listauksien maiden tunnusmerkit (Keskusrikospoliisi, 2021, Rahanpesuindikaattorit, s.11)

Opinnäytetyöntekijä sai päivän aikana selville, että FATF mustan ja harmaan listauksen lisäksi Euroopan komissio pitää listaa Euroopan talousalueen ulkopuolisista korkean riskin maista. Listalla ovat listattuna valtiot, jotka Euroopan komissio on yksilöinyt olevan korkean rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskin valtioita.

Päivä sujui asetettuihin tavoitteisiin nähden hyvin. Opinnäytetyöntekijä oppi päivän aikana, mitä tarkoitetaan listauksilla, joita FATF ja Euroopan komissio tekevät korkean rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskivaltioista.

Torstai 21.4.2022

Torstai jatkui saman asiakkaan ulkomaanmaksujen parissa. Päivän tavoitteeksi asetettiin selvittää, mitkä valtiot ovat FATF harmaalla ja mustalla listalla ja mitkä Euroopan komission listauksissa. Listauksissa olevat maat tuli varmistaa, jotta opinnäytetyöntekijä saisi selville, tuleeko kyseisen asiakkaan kohdalla noudattaa tehostetun tuntemisen menettelyjä.

Päivän aikana opinnäytetyöntekijä sai selville, että FATF mustan listan valtioita ovat Iran ja Pohjois-Korea (FATF, High-Risk Jurisdictions subject to Call for Action, 2021). Kyseiset valtiot ovat haluttomia yhteistyöhön parantaakseen toimia, joilla estää rahanpesua ja terrorismin rahoittamista.

FATF harmaan listan valtioita ovat: Albania, Barbados, Burkina Faso, Kambodza, Cayman saaret, Haiti, Jamaica, Jordania, Mali, Malta, Marokko, Myanmar, Nicaragua, Pakistan, Panama, Filippiinit, Senegal, Etelä-Sudan, Syyria, Turkki, Uganda, Arabiemiraatit ja Jemen (FATF, Jurisdictions under Increased Monitoring, 2022). Harmaan listan valtiot ovat sitoutuneet toimiin parantaakseen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen keinoja.

Euroopan komission listauksessa valtiot, joissa on todettu olevan korkea riski rahanpesulle ja terrorismin rahoittamiselle ovat: Afganistan, Barbados, Burkina Faso, Kambodza, Cayman saaret, Pohjois-Korea, Haiti, Iran, Jamaika, Jordania, Mali, Marokko, Myanmar, Nicaragua, Pakistan, Panama, Filippiinit, Senegal, Etelä-Sudan, Syyria, Trinidad ja Tobago, Uganda, Vanuatu, Jemen ja Zimbabwe (European Commission, EU policy on high-risk third countries, 2022).

Opinnäytetyöntekijä huomasi, että Euroopan komission listauksessa on melko paljon yhtäläisyyksiä FATF harmaan listauksen kanssa. Maiden varmistaminen vahvisti opinnäytetyöntekijälle, että käsittelemällään asiakkaalla ei ollut maksuja listauksissa esiintyviin valtioihin. Näin ollen asiakkaan kohdalla ei tule soveltaa tehostetun tuntemisen menettelyjä, ainakaan ulkomaanmaksujen perusteella. Pankki X:n tulee silti kysyä asiakkaalta odotettavissa olevia ulkomaanmaksuja, jotta se voi tuntea asiakkaansa lakien edellyttämällä tavalla.

Päivän tavoitteet täytyivät hyvin, sillä opinnäytetyöntekijä sai selville valtiot, jotka esiintyvät FATF tai Euroopan Komission listauksissa.

Perjantai 22.4.2022

Perjantaina opinnäytetyöntekijän tuli ottaa yhteyttä asiakkaaseen, jolla oli ollut ulkomaanmaksuliikennettä. Asiakkaalta tulisi kysyä arvioita hänen tililleen jatkossa odotettavissa olevasta maksuliikenteestä sekä ulkomaanmaksuista. Päivän tavoitteeksi asetettiin ymmärtää, miksi Pankki X:n on tiedettävä asiakkaan odotettavissa oleva maksuliikenne.

Opinnäytetyöntekijä sai selville, että Finanssivalvonnan ohjeistuksien mukaisesti seuraavat tiedot ovat edellytyksiä ylläpidettäessä peruspankkipalveluasiakkuutta: tieto varojen ja maksutapahtumien alkuperästä, arvio asiakkaan maksuliikenteen kokonaismäärästä, arvio asiakkaan ulkomaanmaksujen määrästä ja perusteet maksuille. (Finanssivalvonta, Asiakkaan tuntemistiedot ja pankkien menettelytavat, 2016.)

Opinnäytetyöntekijä soitti asiakkaalle ja tiedusteli häneltä arviota hänen tililleen saapuvista ja lähtevistä varoista. Asiakas antoi arviot. Kysyttäessä asiakkaan odotettavissa olevia ulkomaanmaksuja asiakas kertoi, ettei hänen tileiltään ole odotettavissa laisinkaan ulkomaanmaksuja. Opinnäytetyön-

tekijä vastasi, että tilitapahtumien perusteella asiakas on vastaanottanut ja lähettänyt lukuisia ulkomaanmaksuja. Asiakas pysyi kertomassaan ja toisti, ettei hänen tililtään ole odotettavissa maksuliikennettä ulkomaille. Tilanne oli hämmentävä, mutta puhelun päätyttyä opinnäytetyöntekijä merkitsi asiakkaan tietoihin, että asiakkaalla on jatkossakin odotettavissa ulkomaanmaksuja. Ulkomaanmaksut, joita asiakkaalla oli, vaikuttivat viikon selvityksien perusteella luontaisilta asiakkaalle. Päivälle asetetut tavoitteet täyttyivät.

Viikkoanalyysi viidennestä seurantaviikosta

Viidennen seurantaviikon aikana opinnäytetyöntekijä sai selville, mihin ulkomaanmaksuissa tulee kiinnittää huomiota tarkastellessa asiakkaan maksuliikennettä. Viikon aikana opinnäytetyöntekijä selvitti, mitä tarkoitetaan FATF ja Euroopan komission listauksilla valtioista sekä, mitkä valtiot ovat näillä listauksilla. Opinnäytetyöntekijä sai selville, mitä tarkoitetaan tehostetun tuntemisen menetelmällä, joita Pankki X on velvollinen noudattamaan sellaisten asiakkaiden kohdalla, joilla on yhteyksiä listauksissa esiintyviin maihin. Alla olevassa kuvassa 6 on listattuna valtiot, jotka esiintyvät FATF ja Euroopan komission listauksissa.

Valtiot, jotka esiintyvät FATF ja Euroopan komission listauksissa

Kuva 6. Listauksissa olevat maat (FATF, 2021)

Viikon viimeisenä työpäivänä soitettu puhelu asiakkaalle sai opinnäytetyöntekijän pohtimaan, olisiko asian voinut esittää toisin, jotta asiakkaalta olisi saatu selkeä vahvistus ulkomaanmaksuliikenteestä. Opinnäytetyöntekijä keskusteli tapahtuneesta kollegansa kanssa, joka kertoi, että asiakkaat eivät välttämättä tiedä tai tunnista joidenkin maksujen olevan ulkomaanmaksuja. Opinnäytetyöntekijä sai selville, että esimerkiksi tiettyjen yleisten korttimaksuja välittävien yritysten maksut näkyvät asiakkaan maksuliikenteessä ulkomaanmaksuina. Korttimaksuja tehdessään asiakas ei välttämättä ymmärrä tai tiedä maksujen tapahtuvan ulkomaanmaksuina.

Saatuun edellä mainitun selville, opinnäytetyöntekijä mietti, miten kannattaisi toimia, jotta asiakkaat ymmärtäisivät, mistä on kysymys. Jos opinnäytetyöntekijä selvittäisi asiakkaalle yhteydenoton aluksi, mitä ulkomaanmaksuilla tarkoitetaan, voisi asiakkaalta saada tarvittavat tiedot ilman epäselvyyksiä. Tällä saattaisi olla positiivinen vaikutus myös asiakaskokemukseen. Ristiriitatilanteet saattaisivat vähentyä, mikäli asiakas heti ymmärtäisi mistä on kyse ja mitä tietoja häneltä odotetaan saatavan.

Jatkossa asiakasta voisi pyytää huomioimaan ulkomaanmaksuja arvioidessaan sen, mitkä kaikki maksut ovat yleisimmin ulkomaanmaksuja. Viikon aikana käsittelyssä olleen asiakkaan puhelussa asiakkaalle olisi voinut kertoa vastapuolen, jolta ulkomaanmaksuja oli saapunut. Vastapuolen kuultuaan asiakas olisi saattanut tunnistaa maksut helpommin. Opinnäytetyöntekijä aikoo jatkossa ehdottomasti kiinnittää edellä mainittuihin seikkoihin huomiota.

Viikon alussa opinnäytetyöntekijä sai selville, että Pankki X:n on lain rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä 3 luvun 10 § mukaisesti sovellettava tehostettua menettelyä asiakkaan tuntemiseksi muun muassa tilanteissa, joissa asiakkaalla tai tämän liiketoimella on liittymäkohta maahan, jonka rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämis- ja selvittelyjärjestelmä muodostaa Euroopan komission arvion mukaisesti riskin EU:n sisämarkkinalle tai ei onnistu täyttämään kansainvälisiä velvoitteita. Kyseisiä maita ovat esimerkiksi FATF listauksissa esiintyvät maat.

Opinnäytetyöntekijä oppi, että lain rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä 13 a § (26.4.2019/573) mukaisesti Pankki X:n on noudatettava tiettyjä tehostettuja tuntemismenettelyjä asiakkaisiin, joilla on liittymäkohta tai tämän liiketoimella on liittymäkohta Euroopan talousalueen ulkopuolisiin, Euroopan komission yksilöimiin valtioihin, joissa on korkean rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen riski. Tällaisten asiakkaiden kohdalla Pankki X:n tulee noudattaa seuraavia tehostetun tuntemisen menettelyjä: asiakkaasta on hankittava lisätietoja, liikesuhteen tarkoituksesta tulee hankkia lisätietoja, asiakkaan varojen ja varallisuuden alkuperästä on hankittava lisätietoja, liiketoimien syistä tulee hankkia lisätietoja, Pankki X:n tulee hankkia asiakassuhteelle hyväksyntä asiakassuhteen aloittamiselle ja jatkamiselle ja lisäksi Pankki X on järjestettävä asiakassuhteelle

jatkuva tehostettu seuranta lisäämällä tarkistusten määrää lukumääräisesti ja ajoituksellisesti sekä valittava liiketoimia, joita on selvitettävä laajemmin.

3.6 Seurantaviikko 6

Maanantai 25.4.2022

Maanantaina opinnäytetyöntekijä aloitti viikon ottamalla käsiteltäväksi uuden asiakkaan. Asiakkaan tilitapahtumista oli nähtävissä suoritettuja ulkomaanmaksuja, joiden kautta muodostui päivän tavoite. Päivän tavoitteeksi asetettiin selvittää, mitä tarkoitetaan terrorismin rahoittamisella.

Aiheeseen perehtyminen edistää opinnäytetyöntekijän ammatillisen kehittymisen tavoitteita. Ammatillisen kehittymisen tavoitteita olivat muun muassa osaamisen syventäminen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaisen työn perusteista ja niiden taustalla vaikuttavista ohjeistuksista ja säädöksistä.

Opinnäytetyöntekijä sai päivän aikana selville, että terrorismin rahoittamisella tarkoitetaan toimia, joissa varoja kerätään tai annetaan joko suoraan tai välillisesti terroristista rikosta varten. Opinnäytetyöntekijä oppi, että terrorismin rahoittaminen eroaa rahanpesusta siten, että terrorismin rahoittamisessa tyypillisesti varoja vasta kerätään rikosta varten, kun taas rahanpesussa kyse on edeltävästä rikoksesta ja rahan alkuperää pyritään häivyttämään. (Andersen Atso, 2020, s. 18.)

Päivälle asetettu tavoite täyttyi ja opinnäytetyöntekijä oppi, mitä terrorismin rahoittamisella tarkoitetaan.

Tiistai 26.4.2022

Tiistaina perehtyminen terrorismin rahoittamiseen jatkui käsittelyssä olevan asiakkaan ulkomaanmaksujen perusteella. Päivän tavoitteeksi asetettiin selvittää, mitä ovat tyypillisimmät toimet, joita terrorismin rahoittamiseksi kerätyillä varoilla rahoitetaan.

Tavoitteen selvittäminen edistää opinnäytetyöntekijän ammatillisen kehittymisen tavoitteita sillä selvityksen jälkeen opinnäytetyöntekijä kykenee paremmin tunnistamaan terrorismin rahoittamiseen viittaavia piirteitä. Käsittelyssä olevan asiakkaan kohdalla tähän viittaavia piirteitä voisi löytää esimerkiksi ulkomaanmaksujen maksuviesteistä.

Opinnäytetyöntekijä sai selville, että tyypillisimmin varoja voidaan kerätä esimerkiksi seuraaviin rikoksiin: panttivanjin ottaminen tai kaappaus, tuhotyö, yleisvaarallisen rikoksen kuten

esimerkiksi pommi-iskun valmistelu, ydinräjähderikos, murha, tappo, törkeä pahoinpitely tai ihmiskauppa. (Oikeusministeriö, 2020, Terrorismin rahoittamista koskevien säännösten muuttaminen, s. 12.)

Päivälle asetetut tavoitteet täyttyivät ja opinnäytetyöntekijä on nyt tietoinen, mitä rikoksia terrorismin rahoittamisella rahoitetaan.

Keskiviikko 27.4.2022

Päivä jatkui terrorismin rahoittamiseen liittyvien aiheiden parissa. Päivälle asetettiin tavoitteeksi selvittää, millainen on terrorismin rahoittamisen rakenne. Terrorismin rahoittamisen tyypillisen rakenteen tunteminen auttaa opinnäytetyöntekijää mahdollisesti tunnistamaan kyseisiä tilanteita työssään. Tyypillisen terrorismin rahoittamisen perusrakenteen tunteminen edistää opinnäytetyöntekijää kohti ammatillisen kehittymisen tavoitteita.

Päivän aikana opinnäytetyöntekijä sai selville, että tyypillisimmin terrorismin rahoitus koostuu varojen keräämisestä tai antamisesta rahoittaakseen terrorismia joko välikäsien kautta tai suoraan. Kerätyillä tai annetuilla varoilla sitten toteutetaan suunniteltu terrorismiksi luokiteltu rikos. (Andersen Atso, 2020, s. 18.)

Päivän aikana opinnäytetyöntekijä oppi terrorismin rahoittamisen rakenteen.

Torstai 28.4.2022

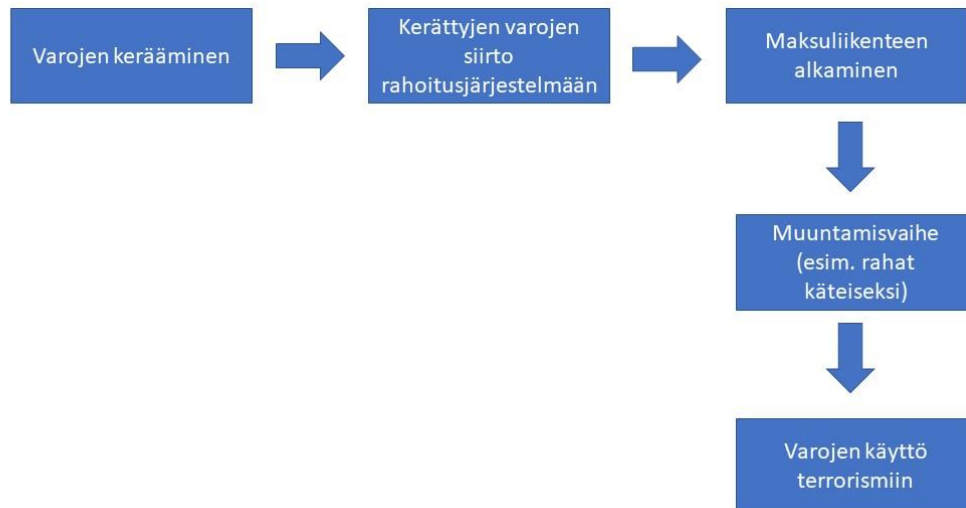
Kuluneen viikon muiden päivien tapaan opinnäytetyöntekijä jatkoi selvittelyitä terrorismin rahoittamisen parissa. Opinnäytetyöntekijä kuuli kollegaltaan, että Pankki X:lle sekä muille pankeille saattaa olla haastavaa tunnistaa terrorismin rahoittamista asiakkaiden maksuliikenteestä sen monimutkaisuuden takia. Usein terrorismin rahoittamiseen kytkeytyvät varat naamioidaan vaikuttamaan esimerkiksi lahjoituksilta, jonka takia niiden tunnistaminen on vaikeaa.

Päivän tavoitteeksi asetettiin selvittää, mitkä ovat terrorismin rahoittamisen tyypilliset vaiheet. Tyypillisten terrorismin rahoittamisen vaiheiden tunteminen edistää opinnäytetyöntekijää myös ammatillisen kehittymisen tavoitteiden osalta, sillä silloin opinnäytetyöntekijä tuntee paremmin rahanpesun estämisen ja terrorismin rahoittamisen käytänteitä.

Opinnäytetyöntekijä selvitti, että terrorismin rahoituksen vaiheet voivat alkaa esimerkiksi lahjoitusten keräämisellä. Lahjoitukset kerätään jopa laillisilta tai laillisilta vaikuttavilta tahoilta. Toisena vaiheena käynnistetään maksuliikenne, jolla pyritään hämärtämään kerättyjen rahojen käyttötarkoitus. Viimeisessä vaiheessa rahat nostetaan esimerkiksi käteiseksi, jolloin ne

ovat muodossa, jossa niitä voidaan käyttää terrorismiin tarvittavien aineiden tai työkalujen hankintaan. (Andersen Atso, 2020, s. 18.) Terrorismin rahoituksen vaiheet ovat esiteltynä alla olevassa kuvassa 7.

Terrorismin rahoittamisen vaiheet

Kuva 7. Terrorismin rahoittamisen vaiheet (Andersen Atso, 2020, s. 18)

Opinnäytetyöntekijä oppi päivän aikana terrorismin rahoittamisen tyypillisimpiä vaiheita. Vaiheiden tietäminen auttaa opinnäytetyöntekijää tunnistamaan vaiheita työssään.

Perjantai 30.4.2022

Perjantaina opinnäytetyöntekijä pohti viikon aikana oppimaansa ja punnitsi, liittyisikö käsitteilyssä olevaan asiakkaaseen ulkomaanmaksujen perusteella kohonnutta riskiä terrorismin rahoittamiselle. Mikäli asiakkaalla huomattaisiin seikkoja, jotka nostaisivat riskiä epäilyksille, olisi tuntemistiedot päivitettävä asiakkaalta vähintään käyttäen tehostetun tuntemisen menetelmiä. Koska erityistä riskiä terrorismin rahoittamiselle ei ollut nähtävissä, opinnäytetyöntekijä hoiti asiakkaan tuntemistietojen päivityksen normaalilla tavalla. Normaalilla tavalla tarkoitetaan asiakkaan tuntemistietojen päivitystä siten, että lisäselvityksiä ei edellytetä.

Viikkoanalyysi kuudennesta seurantaviikosta

Kuluneen viikon aikana opinnäytetyöntekijä on perehtynyt ja syventänyt osaamistaan terrorismin rahoittamisesta. Viikon aikana opinnäytetyöntekijä on perehtynyt terrorismin rahoittamisen perusteisiin, rakenteeseen sekä vaiheisiin. Lisäksi opinnäytetyöntekijä on perehtynyt erityisesti terrorismin rahoittamisen estämisen taustalla vaikuttavaan lainsäädäntöön sekä ohjeistuksiin.

Viikon aikana opitut ja selvitetty asiat ovat edistäneet opinnäytetyöntekijää kohti ammatillisen kehittymisen tavoitteita. Opinnäytetyöntekijän ammatillisen kehittymisen tavoitteiksi oli asetettu oppia lisää rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen työn perusteista, käytännöistä sekä lainsäädännöstä työn taustalla. Terrorismin rahoittaminen on aihe, johon opinnäytetyöntekijä ei aiemmin ole perehtynyt. Terrorismin rahoittamisen estäminen on rahanpesun estämisen ohella yksi opinnäytetyöntekijän työn keskeisistä tavoitteista. Ammatillisen kehittymisen kannalta oli olennaista, että opinnäytetyöntekijä perehtyi myös terrorismin rahoittamisen perusteisiin ja vaiheisiin.

Kuluneen viikon haasteena on ollut terrorismin rahoittamisen tunnistamisen vaikeus. Haasteena oli erityisesti se, että opinnäytetyöntekijällä ei ollut aiempaa kokemusta vastaavanlaisista selvityksiä vaativista tilanteista. Viikon selvitysten pohjalta opinnäytetyöntekijä tuntee nyt viitteitä, jotka voivat auttaa jatkossa tunnistamaan mahdolliset merkit terrorismin rahoittamisesta. Tietämys ja tuntemus terrorismin rahoittamiselle tyypillisistä merkeistä ja sen vaiheista auttavat havaitsemaan mahdollisia tilanteita, joissa terrorismin rahoitusta tapahtuu. On kuitenkin huomioitava, että terrorismin rahoittamisen tunnistaminen tiedetään yleisesti ottaen hankalaksi ja vaikeaksi.

Terrorismin rahoittamiseen liittyy tyypillisesti runsaasti kansainvälisiä yhteyksiä. Maantieteellisyys on merkittävässä asemassa, sillä kansainvälisten kytkösten merkitys on terrorismin rahoittamisessa huomattava. Rahaliikennettä voi olla Suomesta ulkomaille konfliktialueille tai konfliktialueiden naapurivaltioissa oleville henkilöille (Valtiovarainministeriö, Kansallisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvio, 2021, s.83). Yleisimpiä varojen siirtojen välineitä ovat tilisiirto, käteinen tai rahanvälityspalvelu (Andersen Atso, 2020, s. 19). Yleisimmät varojen siirtovälineet ovat esiteltyinä alla olevassa kuvassa 8. Rahanpesun selvittelykeskuksen tekemän selvityksen mukaan kolme keskeisintä varojen keräys- ja kierrätystapaa olivat varojen keräys yhdistysten, varainkeruiden tai rahapelien avulla. (Valtiovarainministeriö, Kansallisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvio, 2021, s.83.)

Yleisimmät varojen siirtovälineet

Kuva 8. Terrorismin rahoittamisen siirtovälineet (Andersen Atso, 2020, s. 18)

Terrorismin rahoittamisen tunnistamista vaikeuttaa se, että tyypillisimmin rahoittamiseen ohjattavat rahasummat voivat olla pieniä. Varat voivat myös olla peräisin laillisista lähteistä kuten esimerkiksi palkkatuloista tai säästöistä. Haasteena on myös, että Pankki X:n saattaa olla haastavaa tai jopa mahdotonta tunnistaa varojen loppukäyttäjää. (Valtiovarainministeriö, Kansallisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvio, 2021, s.81.)

Terrorismin rahoittamisen merkit on yksilöity rikoslain 34 a luvun 5§: ssä. Lain mukaan terrorismin rahoittamiseksi katsotaan terroritekojen lisäksi niiden valmistelun rahoittaminen sekä terroristiryhmän tai terroristisen toiminnan taloudellinen tukeminen ja edistäminen. Huomioitavaa on, että Suomessa ei ole annettu yhtäkään lainvoimaista tuomiota terrorismin rahoittamisesta. Vuonna 2015 on aloitettu yksi esitutkinta terrorismin rahoittamisen epäilyistä. Terroristisen toiminnan vähäisyys nimenomaan Suomessa saattaa osittain olla selitettävissä Suomen syrjäisellä sijainnilla. Sosiaalinen media on kuitenkin muuttanut merkittävästi Suomen asemaa esimerkiksi jihadistisessa liikehdinnässä. Sosiaalisen median avulla esimerkiksi henkilökohtaisten siteiden solmiminen on helpompaa maantieteellisten rajojen yli. (Valtiovarainministeriö, Kansallisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvio, 2021, s.80, 85.)

Riskien arviointia, ilmiöiden tunnistamista ja ymmärtämistä vaikeuttavat olennaisesti tapaus-ten pieni määrä sekä tuomioiden puuttuminen. Rikoslain tunnusmerkistö edellyttää tietoisuutta varojen käyttämisestä terroristiseen tekoon ja kyseisen tarkoituksen todistaminen on

havaittu haastavaksi, joka osittain selittää terrorismin rahoittamisen rikostapausten vähyyttä. (Valtiovarainministeriö, Kansallisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvio, 2021, s.80.)

3.7 Seurantaviikko 7

Maanantai 2.5.2022

Maanantaina opinnäytetyöntekijä oli vastaanottanut riskienhallintatiimistä vastauksen 31.3.2022 raportissa esitettyihin kysymyksiin asiakkaan maahantuomasta alkoholista ja niiden kimppatilauksista. Opinnäytetyöntekijän vastaanottaman vastauksen perusteella kyseistä toimintatapaa voidaan pitää kyseenalaisena, eikä sitä voida lainkaan puitteissa sallia.

Opinnäytetyöntekijän tavoitteeksi asetettiin lähettää asiakkaalle tiedoksianto aiheesta ja kieltää tätä toimimasta kyseisellä tavalla jatkossa. Viestin tulisi olla perusteltu ja kattava, jotta asiakas ymmärtäisi asian vakavuuden ja lopettaisi toimimasta kyseisellä tavalla. Tavoitteen täytyminen edistäisi opinnäytetyöntekijän ammatillisen kehittymisen tavoitteita. Ammatillisen kehittymisen tavoitteisiin kuului asiakasviestinnässä kehittyminen sekä opinnäytetyöntekijän työn taustalla olevien lakien parempi tuntemus. Jälkimmäinen on kehittynyt kyseisen tapauksen aikana alkoholilakiin perehtymällä.

Päivän päätteeksi opinnäytetyöntekijä toimitti asiakkaalle viestin, jossa perustellusti kerrottiin, että kyseisten kimppatilauksien hoitaminen Pankki X:n kautta ei ole enää mahdollista. Viestissä kerrottiin myös seuraukset, jotka voisivat olla ajankohtaisia, mikäli asiakas jatkaisi toimintaa. Päivälle asetetut tavoitteet täyttyivät.

Tiistai 3.5.2022

Opinnäytetyöntekijä aloitti päivän ottamalla käsiteltäväksi uuden asiakkaan. Asiakkaalla oli ulkomaanmaksuja maahan, jotka esiintyvät Euroopan komission ja FATF listauksissa, jotka ovat tuttuja aiemmalta seurantaviikolta. Opinnäytetyöntekijä kysyi neuvoa kollegaltaan, joka kehotti opinnäytetyöntekijää tarkistamaan ajantasaiset pakotelistaukset. Tämän myötä muodostui päivälle asetettava tavoite. Tavoitteeksi asetettiin selvittää, mitä tarkoitetaan talouspakotteilla. Edellä mainittujen oppiminen edistää opinnäytetyöntekijää kohti ammatillisen kehittymisen tavoitteiden täyttymistä.

Opinnäytetyöntekijä sai päivän aikana selville, että voimassa olevien talouspakotteiden seuranta ja toimien noudattaminen lukeutuvat useimmiten rahanpesun estämisen prosessien piiriin (Andersen Atso, 2020, s. 161).

Opinnäytetyöntekijä oppi myös, että kansainvälisillä pakotteilla tarkoitetaan yleisesi rajoituksia, jotka kohdistuvat nimettyjen tahojen taloudellisiin toimiin tai muuhun yhteistyöhön. Pakotteiden tarkoituksena on vaikuttaa niihin kohdistuvan tahon toimintaan tai politiikkaan, jonka katsotaan olevan uhka kansainväliselle turvallisuudelle sekä rauhalle. Pakotteet voivat olla esimerkiksi varojen jäädyttämistä tarkoittavia finanssipakotteita. Pakotteet voivat kohdistua myös erityyppisiin vienti- ja tuontirajoituksiin tai matkustusrajoituksiin. Pakotteiden kohteena on useimmiten henkilö tai yhteisö, jonka katsotaan olevan vastuussa tai tukevan pakotteilla vastustettavaa toimintaa. (Keskusrikospoliisi, Rahanpesuindikaattorit, 2021, s. 12.)

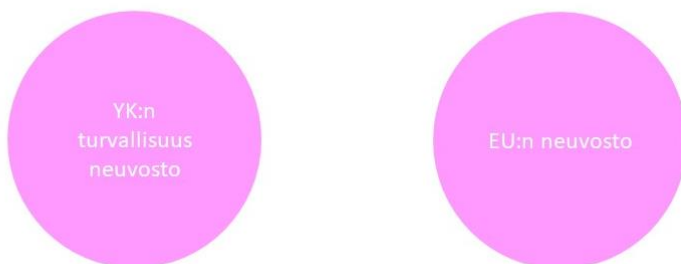
Päivälle asetettu tavoite täyttyi. Opinnäytetyöntekijä sai päivän aikana selville, mitä tarkoitetaan talouspakotteilla.

Keskiviikko 4.5.2022

Opinnäytetyöntekijän päivä jatkui pakotteisiin liittyvien selvityksien parissa. Opinnäytetyöntekijä asetti päivän tavoitteeksi selvittää, mitkä tahot vastaavat Suomessa noudatettavista pakotteista. Sääntelyn ja sen taustalla toimivien toimijoiden ymmärtäminen auttaisi opinnäytetyöntekijää hahmottamaan kokonaisuutta paremmin. Ammatillisen kehittymisen kannalta rahanpesualalla toimivien sääntelyelimiä tunteminen on keskeistä.

Päivän myötä selvisi, että Suomessa toimivaa Pankki X:ää velvoittavat pakotteet perustuvat YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauseelmiin. Tämän lisäksi Euroopan unioni voi omasta aloitteestaan ottaa käyttöön autonomisia rajoittavia toimenpiteitä. Pakotteiden asettamisesta säädetään EU-tason lainsäädännöllä neuvoston päätöksin ja asetuksin. (Rahanpesu.fi, Talouspakotteet ja jäädytyspäätökset, 2022.) Suomea velvoittavat pakotteiden asettajat ovat esiteltynä alla olevassa kuvassa 9.

Suomea velvoittavien pakotteiden asettajat

Kuva 9. Pakotteiden asettajat (Rahanpesu.fi, Talouspakotteet ja jäädytyspäätökset, 2022)

Pakotteiden täytäntöönpano on Euroopan unionin jäsenvaltioiden vastuulla, vaikka pakotevelvoitteet perustuvatkin EU-lainsäädäntöön. Pakotteiden täytäntöönpano on säädetty pakotelaissa 659/1967 ja se velvoittaa Euroopan unionin jäsenvaltioita sekä Yhdistyneitä kansakuntia. Suomessa ulkoministeriö toimii pakotteiden täytäntöönpanon koordinoijana sekä kansallisena lupaviranomaisena. (Rahanpesu.fi, Talouspakotteet ja jäädytyspäätökset, 2022.)

Päivälle asetetut tavoitteet täyttyivät. Opinnäytetyöntekijä sai selville, ketkä säättävät pakotteita ja mikä viranomainen niiden täytäntöönpanosta on Suomessa vastuussa.

Torstai 5.5.2022

Opinnäytetyöntekijän päivä jatkui edellisten tapaan pakotteisiin liittyvien selvityksien ja niihin perehtymisen parissa. Päivän tavoitteeksi asetettiin selvittää, mitkä valtiot esiintyvät Suomea velvoittavissa pakotelistauksissa. Selvityksen myötä opinnäytetyöntekijä saisi tietää, esiintyykö valtio, johon tiistaina aloitetulla asiakkaalla oli maksuja, suoraan pakotelistauksissa. Pakotelistauksissa esiintyvien valtioiden tunteminen edistää opinnäytetyöntekijää myös ammatillisen kehittymisen kannalta.

Päivän aikana opinnäytetyöntekijä sai selville, että pakotteiden alla olevia valtioita ovat seuraavat: Afganistan, Burundi, Egypti, Etelä-Sudan, Guinea-Bissau, Guinean tasavalta, Haiti, Irak, Iran, Jemen, Keski-Afrikan tasavalta, Kiina, Kongon demokraattinen tasavalta, Libanon, Libya, Mali, Moldova, Myanmar, Nicaragua, Pohjois-Korea, Somalia, Sudan, Syyria, Tunisia, Turkki, Ukraina, Valko-Venäjä, Venezuela, Venäjä ja Zimbabwe. (Ulkoministeriö, Pakotteet maittain, 2022.)

Kävi ilmi, että maa, johon asiakas oli tehnyt maksuja, ei ole kyseisillä listauksilla. Päivälle asetettu tavoite täyttyi. Opinnäytetyöntekijä ei perehtynyt yksittäin kullekin valtiolle asetettuihin pakotteisiin, joten selville ei tällä kertaa saatu sitä, kohdistuuko listauksissa esiintyviin valtioihin finanssipakotteita vai muita pakotteita. Opinnäytetyöntekijän näkemyksen mielestä kuitenkin pakotelistauksissa esiintyviin valtioihin kohdistuvaan rahaliikenteeseen olisi syytä kiinnittää erityistä huomiota riippumatta siitä, mikä pakote kyseiseen valtioon kohdistuu.

Perjantai 6.5.2022

Perjantainen työpäivä jatkui viikon muiden päivien tapaan pakotteiden parissa. Päivän tavoitteeksi opinnäytetyöntekijä asetti selvittää, mitä Pankki X on velvollinen tekemään noudattaakseen pakotevelvoitteita. Päivän tavoite liittyy opinnäytetyöntekijän työhön olennaisesti. Pankki X:n toimet pakotteiden noudattamiseksi saattavat olla toimia, joita opinnäytetyöntekijä saattaa joutua tekemään työssään. Tämän takia toimien tunteminen on myös ammatillisen kehityksen kannalta olennainen osa-alue.

Pankki X on velvollinen seuraamaan kansainvälisten finanssipakotteiden sekä kansallisten jäädyttämispäätöksien muutoksia ja tarkistamaan rekisterinsä säännöllisin väliajoin. Lisäksi Pankki X:n tulee seurata maksuliikennettä sekä muita liiketoimia, jotta voidaan varmistua, että pakotteiden tai jäädyttämispäätösten kohteena olevien tahojen varallisuus on jäädytettyinä. Vaihtoehtoisesti varojen luovuttamisen tulee olla järjestetty siten, että luovutettavat varat jäädytetään. Taloudellisten resurssien tai varojen luovuttaminen tai välittäminen joko suoraan tai välillisesti pakotteiden kohteena olevalle taholle on kiellettyä. Pankki X:n tulee huomioida voimassa olevat pakotteet maariskien hallinnassa, kirjeen- vaihtajapankkisuhteissa, tuonti – ja vientikaupan rahoituspalveluissa sekä tuotteisiin liittyvissä prosesseissaan. (Andersen Atso, 2020, s. 163.)

Päivän aikana opinnäytetyöntekijälle selkiytyi, mitä konkreettisia toimia Pankki X on velvollinen tekemään noudattaakseen kansainvälisesti asetettuja pakotteita. Päivälle asetettu tavoite täyttyi.

Viikkoanalyysi seitsemänneistä seurantaviikosta

Kuluneen viikon aikana opinnäytetyöntekijän oppimat asiat ovat keskittyneet erityisesti talouspakotteisiin. Viikon aikana opinnäytetyöntekijä on selvittänyt, mitä tarkoitetaan talouspakotteilla, mitkä ovat valtiot joihin pakotteita kohdistuu sekä mitä ovat konkreettiset keinot, joilla pakotteita tulee noudattaa. Lisäksi opinnäytetyöntekijä selvitti, mitkä ovat Suomessa toimivat tahot, jotka vastaavat pakotteiden täytäntöönpanosta.

Viikon alussa opinnäytetyöntekijä vastaanotti vastauksen Pankki X:n riskienhallintayksiköstä liittyen heille lähetettyyn kysymykseen asiakkaan tekemistä alkoholin kimppatilauksista. Vastauksen perusteella opinnäytetyöntekijä lähetti asiakkaalle viestin, jossa perustellusti kerrottiin, miksi tämä ei saa jatkaa kyseisiä kimppatilauksia enää jatkossa.

Asiakkaalle lähetetyssä viestissä opinnäytetyöntekijä perusteli asiakkaalle, että alkoholilain 2 luvun 5 §: n mukaisesti alkoholijuomia ei saa valmistaa tai myydä ilman lupaa. Viestissä kerrottiin myös, että saman lain 84 §: n mukaisesti alkoholijuomia ei saa välittää tai luovuttaa palkkiota vastaan. Asiakkaalle kerrottiin lisäksi, että alkoholilain mukaisesti yksityishenkilö saa tuoda maahan alkoholijuomia ainoastaan omaan käyttöönsä, mikäli tällä ei ole maahantuontilupaa. Opinnäytetyöntekijä yritti huomioida viestiä kootessaan aiempien seurantaviikkojen huomioita asiakkaille lähetettävien viestien perusteluiden selkeydessä.

Seitsemännen seurantaviikon haasteena on ollut pakotteisiin liittyvän kokonaisuuden hahmottaminen. Koska pakotteet voivat finanssialan lisäksi kohdistua myös esimerkiksi tuonti- tai vientiin, on kokonaisuuden hahmottaminen ollut haastavaa. Opinnäytetyöntekijä on kuitenkin pyrkinyt perehtymään erityisesti talouspakotteisiin, sillä niiden tunteminen on opinnäytetyöntekijän työn kannalta

olennaisinta. Opinnäytetyöntekijä oppi viikon aikana, että pakotteet voivat kohdistua henkilöön, valtion, alueeseen, pankkeihin, yrityksiin, ryhmiin tai vaikkapa yhteisöihin. Pakotteiden kohteena olevat toimet tai asiat ovat esiteltynä alla olevassa kuvassa.

Pakotteet voivat kohdistua

Kuva 10. Pakotteiden kohteet. ((Keskusrikospoliisi, Rahanpesuindikaattorit, 2021, s. 12)

Viikon aikana opinnäytetyöntekijä sai selville myös, että pakotteet pyritään aina kohdentamaan mahdollisimman huolellisesti vastustettavasta politiikasta tai toiminnasta vastuussa oleviin tai heitä tukeviin henkilöihin sekä näiden rahoituksen lähteisiin. Kokonaisvaltaisista kauppasaarroista on niin YK:n kuin EU:nkin pakotevalikoimassa luovuttu lähes täysin. On todettu, että yksilöityihin henkilöihin, yhteisöihin tai rajattuihin talouden sektoreihin kohdistuvat pakotteet vaikuttavat tehokkaammin vastustettavasta politiikasta tai toiminnasta vastuussa oleviin. Samalla kokonaisvaltaisesta kauppasaarrosta siviiliväestöön kohdistuvat negatiiviset vaikutukset vähenevät. (Ulkoministeriö, Pakotteet, 2022.)

Pakotteiden täytäntöönpanosta on voimassa kansallinen yleissäädös, niin sanottu pakotelaki. Pakotelain 4 §: n mukaisesti viranomaisen sen lain nojalla antaman sääntelymääräyksen ja EU:n asettamien pakotteiden rikkominen tai rikkomisen yrittäminen on rikoslain (39/1889) 46 luvun 1–3 §: n mukaisesti rangaistavaa säännöstelyrikoksena. Asetusten rikkominen on rangaistava teko siitä päivästä alkaen, jolloin Euroopan unionin neuvoston asetus on tullut voimaan. Pakotelain 2 a §: n

mukaisesti kuitenkin Suomessa ulkoministeriön tehtävänä on ilmoittaa uuden asetuksen voimaantulosta sekä siihen sovellettavista rangaistussäännöksistä säädöskokoelmassa julkaistavalla ilmoituksella. (Ulkoministeriö, Pakotteet, 2022.)

Viikon aikana opinnäytetyöntekijä sai selville myös konkreettisia toimia, joita Pankki X:n tulee tehdä noudattaakseen pakotteita. Mikäli Pankki X löytää asiakasrekistereistään luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön, jonka yksilöintitiedot vastaavat finanssipakotteiden tai kansallisten jäädyttämispäätöksien kohteena olevan tahon tietoja, Pankki X:n täytyy jäädyttää varat ja ilmoittaa asiasta Helsingin ulosottovirastoon. Varat tulee jäädyttää välittömästi ja mahdolliset keskeneräiset liiketoimet tulee keskeyttää. (Andersen Atso, 2020, s. 163.)

Pankki X:n tulee tehdä ilmoitus Helsingin ulosottovirastoon myös tilanteessa, jossa Pankki X havaitsee asiakasrekistereistään luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön, jonka tiedot eivät täysin vastaa pakotteiden kohteena olevan tahon yksilöintitietoja. Tällöin asiakasrekisterissä olevat tiedot saattavat vastata osittain tai joltain osin pakotelistoilla ilmoitettuja tietoja. Jälkimmäisessä tapauksessa Pankki X:n ei kuitenkaan tarvitse jäädyttää varoja tai keskeyttää liiketoimia. Pankki X on myös tällöin velvollinen toimimaan Helsingin ulosottolaitoksen antamien jatko-ohjeistuksien mukaisesti. (Andersen Atso, 2020, s. 164.)

Pakotteisiin liittyviä huomioita tehdessään ja niiden erityispiirteitä miettiessä, tulee pitää mielessä myös, että jäädytys- ja pakotelistalla olevan tahon tai henkilön varojen liikkeet eivät aina välttämättä liity epäilyttävään toimintaan tai suoraan terrorismin rahoittamiseen. Ulosotolle tehtävän mahdollisen ilmoituksen lisäksi, liiketoimen epäilyttävyyttä tulee arvioida erikseen. Useimmiten pakoteosumatilanteissa on perusteltu syy ulosotolle tehtävän ilmoituksen lisäksi tehdä ilmoitus epäilyttävästä liiketoimesta rahanpesun selvittelykeskukselle. (Keskusrikospoliisi, Rahanpesuindikaattorit, 2021, s. 13.)

3.8 Seurantaviikko 8

Maanantai 9.5.2022

Viimeinen seurantaviikko alkoi maanantaina opinnäytetyöntekijän käsittelyssä olevien asiakkaiden läpikäymisellä. Asiakkaiden tulee toimittaa heiltä pyydetyt tiedot annetussa aikataulussa. Tämän takia asiakkaiden tilaa tulee seurata päivittäin ja tarkistaa, ovatko he toimittaneet tietoja. Päivän tavoitteeksi asetettiin selvittää, mitä toimia Pankki X voi lain mukaisesti suorittaa, mikäli asiakas ei toimita pyydettyjä tietoja. Tavoitteen täytyminen edistää opinnäytetyöntekijän ammatillisen kehittymisen tavoitteiden täyttymistä. Päivän tavoitteet opittuaan opinnäytetyöntekijä tuntee työnsä takana olevia lakeja ja säädöksiä paremmin.

Opinnäytetyöntekijä selvitti päivän aikana, mitä toimia Pankki X voi ottaa käyttöön, mikäli ei saa asiakkaaltaan häneltä pyydettyjä tietoja lakisääteisten tuntemistietojen täyttämiseksi. Pankki X voi Finanssivalvonnan ohjeistuksen mukaisesti kieltäytyä asiakassuhteesta sellaisen asiakkaan kanssa, joka ei anna riittäviä tietoja itsestään tai toiminnastaan (Finanssivalvonta, Asiakkaan tunnistaminen ja tunteminen, 2020). Opinnäytetyöntekijä sai päivän aikana selville, että käytännössä Finanssivalvonnan antamaa ohjeistusta voitaisiin toteuttaa siten, että asiakkaan tiliä voidaan joko rajoittaa tai pahimmassa tapauksessa tili voidaan irtisanoa. Tilin käytön rajoittaminen tarkoittaa, että tilin käyttämistä estetään siten, ettei asiakas voi suorittaa tililtä maksuja.

Päivälle asetettu tavoite täyttyi ja opinnäytetyöntekijä oppi uusia asioita. Jatkossa opinnäytetyöntekijä tietää, miten tulee toimia tilanteissa, joissa asiakas ei toimitakaan häneltä pyydettyjä tietoja.

Tiistai 10.5.2022

Tiistainen työpäivä oli täynnä teknisiä haasteita, jonka takia opinnäytetyöntekijä ei pystynyt työskentelemään kunnolla koko työpäivän aikana. Teknisten haasteiden kanssa kamppailu on osa työelämää ja niitä tulee vastaan melko usein. Päivän aikana opinnäytetyöntekijä ei työskennellyt ammatillisen kehittymisen tavoitteiden parissa.

Keskiviikko 11.5.2022

Keskiviikkona edellisen työpäivän tekniset haasteet oli selätetty. Opinnäytetyöntekijä otti käsiteltäväksi uuden asiakkaan. Kyseisen asiakkaan tiedoissa oli henkilöllisyystodistuksen kohdalla tallennettuna kuvallinen Kela-kortti. Lain mukaisesti Pankki X:n tulee tunnistaa asiakkaansa voimassa olevasta virallisesta henkilöllisyystodistuksesta (Laki rahanpesun ja terrorisminrahoittamisen estämisestä 28.6.2017/444 3 luku, 3§). Päivälle asetettiin tavoitteeksi selvittää, mitkä ovat virallisia henkilöllisyyden todentavia asiakirjoja. Tavoitteen täytyminen helpottaa myös opinnäytetyöntekijän päätöstä siitä, voiko jo tallennetun kuvallisen Kela-kortin hyväksyä asiakkaan tiedoissa tunnistamisasiakirjana.

Opinnäytetyöntekijä selvitti päivän aikana, että virallisia henkilöllisyyden todentavia asiakirjoja ovat Suomessa Poliisin myöntämä passi ja henkilökortti. Opinnäytetyöntekijä sai selville, että myöskään ajokortti ei ole virallinen henkilöllisyystodistus. (Minilex, Henkilöllisyyden tunnistamisasiakirjat, 2022.)

Tämän luettuaan opinnäytetyöntekijä päätteli, että Kela-korttia ei voida hyväksyä asiakkaan todentamiseen käytettävänä henkilöllisyyden todentavana asiakirjana. Asiakkaalle lähetettiin pyyntö toimittaa Pankki X:lle kopio voimassa olevasta virallisesta henkilöllisyystodistuksesta.

Päivälle asetetut tavoitteet täyttyivät. Opinnäytetyöntekijä tietää nyt, että virallisia henkilöllisyystodistuksia ovat ainoastaan passi ja henkilökortti. Kuvassa 11 nähdään viralliset henkilöllisyystodistukset.

Virallisia henkilöllisyystodistuksia ovat

Kuva 11. Viralliset henkilöllisyystodistukset (Minilex, Henkilöllisyyden tunnistamisasiakirjat, 2022)

Torstai 12.5.2022

Torstaina opinnäytetyöntekijä oli saanut esimieheltä sähköpostitse pyynnön ottaa uusi asiakas käsittelyyn yhdessä kollegansa kanssa. Asiakasta katsottaisiin yhdessä, koska asiakas oli poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö (politically exposed person, PEP). Opinnäytetyöntekijä ei ollut aiemmin käsitellyt PEP asiakkaita. Päivälle asetettiin tavoitteeksi selvittää, mitä tarkoitetaan PEP luokitellulla asiakkaalla ja mitkä asiat voivat johtaa PEP luokitukseen.

Opinnäytetyöntekijä sai päivän aikana selville, että poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö on henkilö, joka on parhaillaan tai on ollut viimeisen vuoden aikana merkittävässä julkisessa tehtävässä (Finanssivalvonta, Standardi 2.4, 2015, s.42). Valtioneuvosto on antanut asetuksen rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämisestä ja selvittämisestä (616/2008), joka sisältää myös määritelmät julkisista tehtävistä, joissa toimimalla henkilöstä tulee PEP. Asetuksen mukaisesti seuraavat tehtävät ovat sellaisia, joissa toimivat henkilöt luokitellaan poliittisesti vaikutusvaltaisiksi: valtionpäämies, hallituksen päämies, ministeri, vara- tai apulaisministeri, parlamentin jäsen, korkeimman oikeuden jäsen, perustuslakituomioistuimen tai muun vastaavan oikeuselimen jäsen, tilintarkastustuomioistuimen jäsen, keskuspankin johtokunnan jäsen, suurlähettiläs tai asianhoitaja, puolustusvoimien kenraalikunnan upseeri ja valtion kokonaan omistaman yrityksen hallinto-, johto- ja valvontaelimen

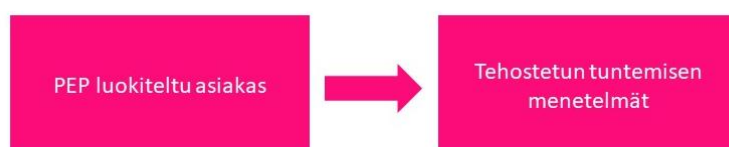
jäsen. Saman asetuksen mukaisesti itse tehtävässä toimivan henkilön lisäksi poliittisesti vaikutusvaltaisiksi henkilöiksi luokiteltavia ovat myös näiden perheenjäsenet sekä yhtiökumppanit. Perheenjäseniksi luokitellaan poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön aviopuoliso, lapset ja heidän aviopuolisonsa ja vanhemmat. Poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön yhtiökumppaneiksi katsotaan kaikki luonnolliset henkilöt, jotka ovat yhteisöjen, elinkeinonharjoittajien tai oikeudellisten järjestelyjen todellisia yhteisomistajia ja edunsaajia ja joilla tiedetään olevan mikä tahansa muu läheinen liikesuhde poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön kanssa.

Päivälle asetettu tavoite täyttyi. Opinnäytetyöntekijä tietää nyt, mitä tarkoitetaan poliittisesti vaikutusvaltaisella henkilöllä ja tämän lisäksi tuntee myös tehtäviä, jotka PEP luokitukseen johtavat. Mielenkiintoista oli myös se, että itse henkilön lisäksi myös poliittisesti vaikutusvaltaisen perhe ja yhtiökumppanit luokitellaan poliittisesti vaikutusvaltaisiksi.

Perjantai 13.5.2022

Perjantaina työskentely PEP asiakkaan parissa yhdessä kollegan kanssa jatkui. Päivälle asetettiin tavoitteeksi selvittää, mitä Pankki X:n tulee huomioida päivittäessään PEP asiakkaan lakisääteisiä tuntemistietoja. Päivälle asetettu tavoite täytyessään edistää opinnäytetyöntekijää kohti ammatillisen kehittymisen tavoitteita. Silloin opinnäytetyöntekijä tuntee paremmin lakeja ja käytänteitä, jotka vaikuttavat opinnäytetyöntekijän työn taustalla.

Opinnäytetyöntekijä selvitti päivän aikana, että PEP asiakkaisiin liittyy Finanssivalvonnan ohjeistuksen mukaisesti velvollisuus asiakkaan tehostetusta tuntemisesta. Tämä tarkoittaa sitä, että Pankki X:n tulee noudattaa asiakkaan tuntemista koskevia velvoitteita tehostetusti. Tehostettu tunteminen edellyttää tavanomaista laajempaa selvitystä sekä dokumentaatiota asiakkaan toiminnasta ja palveluiden käytöstä. (Finanssivalvonta, Standardi 2.4, 2015, s.27.) PEP luokittelun seuraukset tuntemismenettelyihin esiteltynä kuvassa 12.

Kuva 12. PEP luokitus johtaa tehostettuihin tuntemismenetelmiin (Finanssivalvonta, Standardi 2.4, 2015, s.27)

Päivälle asetettu tavoite täyttyi. Opinnäytetyöntekijä tietää nyt, että käsitellessään poliittisesti vaikutusvaltaista henkilöä, tulee opinnäytetyöntekijän noudattaa asiakkaan kohdalla tehostettua tuntemismenettelyä. Muita tehostetun tuntemisvelvoitteen edellytyksiä opinnäytetyöntekijä on oppinut aiemmilla seurantaviikoilla.

Viikkoanalyysi kahdeksannesta seurantaviikosta

Kahdeksannen seurantaviikon aikana opinnäytetyöntekijä käsitteli ja oppi lisää seurauksista, joita asiakkaille voi koitua, mikäli he eivät toimita pyydettyjä tietoja. Sen jälkeen opinnäytetyöntekijä selvitti, mitkä ovat virallisia henkilöllisyystodistuksista. Viikon päätteeksi opinnäytetyöntekijä oppi poliittisesti vaikutusvaltaisista henkilöistä ja tuntemisvelvoitteista. Viikko on sisältänyt myös teknisiä haasteita, jonka takia yhtenä päivänä opinnäytetyöntekijä ei päässyt työskentelemään normaalisti koko päivän aikana.

Kuluneen viikon haasteina olivat teknisten ongelmien lisäksi poliittisesti vaikutusvaltaisiin henkilöihin liittyvän kokonaisuuden käsittäminen. PEP asiakkaiden parissa työskentely edellyttää monenlaista uutta muistettavaa. Poliittisesti vaikutusvaltaisista henkilöistä tulisi muistaa tehtävät, jotka luokitukseen johtavat sekä toimet, joita Pankki X on velvollinen toteuttamaan PEP asiakkaiden tuntemisvelvoitteen täyttämiseksi. Opinnäytetyöntekijä uskoo, että PEP asiakkaisiin liittyvät erityistoimet jäävät mieleen toistojen kautta.

Viikon alussa opinnäytetyöntekijä selvitti, mitä seurauksia asiakkaalle voi koitua, mikäli tämä ei toimita Pankki X:n kysymiä lisätietoja tuntemisvelvoitteensa täyttämiseksi. Opinnäytetyöntekijä sai selville, että asiakkaan tilinkäyttöä voidaan rajoittaa tai pahimmassa tapauksessa asiakkaan tilit voidaan jopa irtisanoa. Seuraukset esiteltynä kuvassa 13.

Seuraukset asiakkaan tilille

Kuva 13. Mahdolliset seuraukset asiakkaan tilille (Finanssivalvonta, Asiakkaan tunnistaminen ja tunteminen, 2020)

Lain rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen 4 luvun 5 § mukaisesti Pankki X on velvollinen keskeyttämään tai kieltäytymään liiketoimesta asiakkaan kanssa lisäselvityksiä varten tilanteissa, joissa liiketoimi on epäilyttävä tai mikäli Pankki X epäilee liiketoimeen sisältyviä varoja käytettävän terrorismin rahoitukseen. Liiketoimilla edellä mainitussa käytännössä tarkoitetaan esimerkiksi asiakkaan tililtään tekemiä maksuja.

Keskiviikkona opinnäytetyöntekijä selvitti, voidaanko todentamisasiakirjana hyväksyä asiakkaan tietoihin tallennettu kuvallinen Kela-kortti. Opinnäytetyöntekijä sai selville, että virallisia henkilöllisyystodistusasiakirjoja ovat Suomessa poliisin myöntämä passi ja henkilökortti. Ajokortti ei myöskään ole virallinen henkilöllisyystodistus eikä sitä voi käyttää matkustusasiakirjana. Kuvallista Kela-korttia ei voitu asiakkaan todentamiseksi hyväksyä, sillä Kela-kortti ei ole poliisin myöntämä todentamisasiakirja. (Minilex, Henkilöllisyyden tunnistamisasiakirjat, 2022.)

Kuluneen viikon loppupuolella opinnäytetyöntekijän työpäivät painoutuivat poliittisesti vaikutusvaltaisten henkilöiden parissa työskentelyyn. Opinnäytetyöntekijä otti selvää, mitä PEP luokitus tarkoittaa ja mitä toimia siitä seuraa. Opinnäytetyöntekijä sai selville, että lain rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä 3 luvun 13 §:n mukaisesti Pankki X:llä tulee olla riskiperusteiseen arviointiin perustuvat menetelmät sen toteamiseksi, onko asiakas tai asiakkaan edunsaaja tai onko asiakas tai asiakkaan edunsaaja ollut poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö. Tämän lisäksi samat menetelmät tulee olla sen toteamiseksi, onko asiakas tai onko hän ollut poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön perheenjäsen tai yhtiökumppani. PEP luokitus johtaa Pankki X:n velvollisuuteen tehostetusta tuntemisesta. Tehostetun tuntemisen keinot esiteltynä kuvassa 14.

PEP asiakkaiden tehostettu tuntemismenettely edellyttää

Kuva 14. Tehostettu tuntemismenettely (Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä 28.6.2017/444 3 luku, 13§)

Asiakkaan poliittinen vaikutusvalta tulee selvittää aina tehdessä riskiperusteista arviota asiakassuhteeseen tai yksittäiseen liiketoimeen liittyvästä riskistä. Mikäli asiakas, asiakkaan tosiasiallinen edunsaaja on tai on ollut poliittisesti vaikutusvaltainen tai on tällaisen henkilön perheenjäsen tai yhtiökumppani, Pankki X:n tulee lain mukaisesti noudattaa asiakkaan kohdalla tehostettua tuntemismenettelyä. (Laki rahanpesun ja terrorisminrahoittamisen estämisestä 28.6.2017/444 3 luku, 13§.)

Lain rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä 3 luvun 13 §: n mukaisesti tällöin Pankki X:n ylemmän johdon on hyväksyttävä tällaisen henkilön asiakassuhteen aloittaminen ja Pankki X:n on tehtävä asianmukaiset toimenpiteet saadakseen selvityksen sellaisen varallisuuden ja varojen alkuperästä, jotka liittyvät kyseessä olevaan asiakassuhteeseen. Lisäksi Pankki X:n on jatkuvasti seurattava kyseistä asiakassuhdetta tehostetusti.

4 Pohdinta

Luvussa pohditaan opinnäytetyöntekijän kehittymistä opinnäytetyöprosessin aikana. Luvussa esitellään opinnäytetyöntekijän kehittymiskohteet, uudet ratkaisumallit ja menetelmät, jotka opinnäytetyöntekijä on omaksunut opinnäytetyöprosessin aikana. Lisäksi pohdintaluvussa kerrotaan, mitä kiinnostavaa uutta opinnäytetyöntekijä on huomannut seurantajakson aikana ja miten opinnäytetyöntekijä voi hyötyä prosessista tulevaisuutta ajatellen.

Pohdinta perustuu opinnäytetyöntekijän ammatilliseen kehittymiseen, joka on tapahtunut opinnäytetyöprosessin aikana. Opinnäytetyöntekijä on kahdeksan viikon ajan keskittynyt työssään tehtäviin, jotka edistäisivät opinnäytetyöntekijää asetettuja ammatillisen kehittymisen tavoitteita kohti. Opinnäytetyöntekijä on seurantajakson ajan pitänyt päiväkirjaa raportoiden jokaisen työpäivän sisällöstä samalla peilaten työtehtäviä ammatillisen kehittymisen tavoitteisiin. Opinnäytetyöntekijä on seurantajakson aikana perehtynyt ja analysoinut saatavilla olevaa tietoperustaa, joka on edesauttanut opinnäytetyöntekijän ammatillista kehitystä.

4.1 Kehittyminen ja oppiminen seurantajakson aikana

Opinnäytetyöntekijän oppiminen ja kehittyminen on ollut seurantajakson aikana runsasta. Ensimmäisen ammatillisen kehittymisen tavoitteen mukaisesti, opinnäytetyöntekijä on oppinut tuntemaan keskeisiä kohtia työnsä merkityksellisistä laeista ja säädöksistä. Opinnäytetyöntekijä on esimerkiksi perehtynyt Finanssivalvonnan antamiin ohjeistuksiin ja säädöksiin, jotka velvoittavat Suomessa toimivia pankkeja. Lisäksi opinnäytetyöntekijä on perehtynyt lakiin rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä.

Erilaisten lakien ja säädösten tuntemisen lisääntyminen ja osaamisen syventyminen ovat auttaneet opinnäytetyöntekijää kehittämään analysointiosaamistaan, joka oli yksi opinnäytetyöntekijän ammatillisen kehittymisen tavoitteista. Tuntiessaan lait ja säädökset työn toimintatapojen takana, toimintatapoja on helpompi ymmärtää ja soveltaa käytäntöön. Lakien ja käytänteiden tunteminen hyödyttää opinnäytetyöntekijää myös tulevaisuutta ajatellen. Lait ja asetetut säädökset pätevät kaikissa rahanpesun ja terrorisminrahoittamisen estämisen parissa toimivissa työpaikoissa.

Ammatillista kehittymistä on tavoitteiden mukaisesti tapahtunut myös riskien tunnistamisessa. Opinnäytetyöntekijän kehittyminen riskien tunnistamisessa on tapahtunut samanaikaisesti tietoperustan oppimisen kanssa. Kun tietopohjaan perustuva osaaminen on lisääntynyt, on samalla kasvanut myös kapasiteetti tunnistaa asiakkuuksista tai asiakkaiden tililiikenteestä erilaisia riskitekijöitä.

Opinnäytetyöntekijä on oppinut, minkä takia Pankki X:n tulee ymmärtää asiakkaidensa varojen alkuperä. Varojen alkuperän selvityksen tärkeyden lisäksi opinnäytetyöntekijä tietää myös, millä keinoilla varojen alkuperä voidaan selvittää. Käytännön kokemuksen lisäksi oppiminen on tapahtunut niin rahanpesulakiin kuin Finanssivalvonnan ohjeistuksiin perehtymisen kautta. Varojen alkuperän selvittämisen tärkeyden ymmärtäminen auttaa opinnäytetyöntekijää suoriutumaan nykyisistä työtehtävistä. Jatkossa opinnäytetyöntekijä tunnistaa asiakkaiden tililiikenteestä kohtia, joihin tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Opinnäytetyöntekijä tietää tulevaisuudessa, miksi esimerkiksi käteistalletuksia tekevien asiakkaiden varojen alkuperään tulee kiinnittää erityistä huomiota ja mihin säädöksiin vaatimus käteisvarojen alkuperän selvityksestä perustuu.

Seurantajakson aikana opinnäytetyöntekijä on oppinut tunnistamaan tilanteita, joissa Pankki X on velvollinen tekemään ilmoituksen epäilyttävästä liiketoimesta rahanpesun selvittelykeskukselle. Lisäksi opinnäytetyöntekijä tietää tietoperustan kautta, millainen ilmoituksen tulee olla sisällöltään ja muodoltaan.

Tietoperustasta oppimansa kautta opinnäytetyöntekijä tuntee niin rahanpesun kuin terrorismin rahoittamisen vaiheet ja niiden tunnusmerkit. Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen eri vaiheiden tunnusmerkkien tietäminen auttaa opinnäytetyöntekijää tunnistamaan vaiheiden esiintymisen asiakkaiden tililiikenteestä. Vaiheiden pohtiminen viikkoanalyseissa on syventänyt opinnäytetyöntekijän osaamista entisestään.

Seurantajakson aikana opinnäytetyöntekijä on lisäksi oppinut ulkomaanmaksuihin liittyvistä riskitekijöistä. Opinnäytetyöntekijä on perehtynyt FATF ja Euroopan komission listauksiin maista, jotka ovat luokiteltu korkeariskisiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen toimien puutteitten takia. Listauksissa esiintyvien maiden tunteminen helpottaa opinnäytetyöntekijän työtä, sillä jatkossa opinnäytetyöntekijä tunnistaa asiakkaiden tililiikenteestä korkeariskisiä tapahtumia. Tietoperustaan perehtymisen myötä opinnäytetyöntekijä tuntee taustat sille, miksi listauksissa olevat maat ovat korkeariskisiä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen näkökulmasta.

Opinnäytetyöprosessin aikana uusia asioita ovat olleet tiedot niin pakotteista kuin poliittisesti vaikutusvaltaisten henkilöiden tuntemistietojen päivittämisen erityispiirteistä. Opinnäytetyöntekijä on opinnäytetyöprosessin aikana perehtynyt pakotelakiin. Pakotelakiin perehtymisen myötä opinnäytetyöntekijä tietää, mitkä tahot Suomessa vastaavat talouspakotteiden täytäntöönpanosta. Poliittisesti vaikutusvaltaisten henkilöiden (PEP) tuntemistietojen päivityksestä opinnäytetyöntekijä osaa yksilöidä laeissa mainitut lisätiedot, jotka ovat edellytys PEP henkilöiden tuntemiseksi.

Seurantajakson aikana opinnäytetyöntekijän analysoimat asiat ja tietoperustaan perehtyminen on lisännyt opinnäytetyöntekijän kapasiteettia tunnistaa rahanpesuun ja terrorismin rahoittamiseen

viittaavia indikaattoreita tai merkkejä kohonneesta riskistä. Riskitilanteiden tunnistamisen lisääntymisen lisäksi opinnäytetyöntekijä on prosessin aikana oppinut lisää keinoista hallita tai pienentää asiakkaiden muodostamia riskejä. Opinnäytetyöntekijä on oppinut, että Pankki X:llä sekä muilla Suomessa toimivilla pankeilla on käytössään useita keinoja asiakkaidensa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskin pienentämiseksi. Käytetyin riskienhallintakeino opinnäytetyöntekijän työssä on pyytää asiakkaalta selvitystä mahdollisista epäilyksiä herättävistä tilitapahtumista.

Asiakkaalta tietoja pyydettyäessä opinnäytetyöntekijä on oppinut uusia asioita asiakasviestinnän laadun ja muodon tärkeydestä. Opinnäytetyöntekijä on seurantajakson aikana pyrkinyt kehittymään asiakasviestinnässä asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Opinnäytetyöntekijä on ymmärtänyt asiakasviestinnän laadun tärkeyden. Asiakasviestinnän on oltava selkeää ja ymmärrettävää, jotta asiakkaalta saadaan tarvittavat tiedot lakisääteisten tuntemistietojen ylläpitämiseksi. Ymmärrys ja oppiminen on opinnäytetyöntekijän osalta tapahtunut seurantajakson aikana käytännön kokemuksen kautta. Opinnäytetyöntekijä törmäsi seurantajaksolla vuorovaikutustilanteissa asiakkaiden kanssa esimerkiksi tilanteeseen, jossa asiakas kyseenalaisti tietojen kysymistä. Toisessa esimerkkitilanteessa asiakas kieltäytyi tietojen antamisesta kokonaan. Kohdatut haasteet asiakasviestinnässä ovat auttaneet opinnäytetyöntekijää ymmärtämään asiakasviestinnän laadun tärkeyden. Kohdatut ristiriidat asiakkaiden kanssa tapahtuvissa vuorovaikutustilanteissa ovat saaneet opinnäytetyöntekijän tarkastelemaan kriittisesti omaa asiakasviestintäänsä.

4.2 Seurantajakson tulokset ja tulevaisuus

Opinnäytetyöprosessin alussa opinnäytetyöntekijä oli vaihtanut tiimiä henkilöasiakaspuolelle ja työnkuva oli muuttunut täysin. Prosessin aikana opinnäytetyöntekijä on kehittynyt taitavaksi suorittajaksi työssään ja selviytyy nykyisellään työtehtävistään huomattavasti itsenäisemmin, kuin alussa. Opinnäytetyöprosessi ajoittui loistavaan ajankohtaan. Raportoinnissa käsitelty analysointi ja tietoperustaan perehtyminen on tukenut opinnäytetyöntekijän ammatillista kehittymistä juuri aloitetuissa uusissa työtehtävissä.

Opinnäytetyöprosessin käyminen samanaikaisesti uusien tehtävien oppimisen kanssa on auttanut opinnäytetyöntekijää sisäistämään tietoa syvällisemmin. Erityisesti viikon päätteeksi tehdyt analysoinnit kuluneesta viikosta olivat opinnäytetyöntekijälle ammatillisen kehittymisen kautta hyödyllisiä. Viikon aikana opittujen asioiden koostaminen ja niiden analysointi helpotti opinnäytetyöntekijää pohtimaan asioita uusista näkökulmista ja myös tarkastelemaan omaa työskentelyä ja kehittymistä kriittisesti.

Opinnäytetyöprosessin aikana opitut asiat ja tapahtunut kehitys edistävät opinnäytetyöntekijää myös tulevaisuuden työuralla. Opitut lait ja säädökset ovat kaikissa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen työtehtävissä samat, joten niiden osaamisesta on hyötyä. Tietoperustan tunteminen mahdollistaa opinnäytetyöntekijän tekemään syvällisempää analysointia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja opitut asiat edistävät riskien tunnistamisessa, jolloin opinnäytetyöntekijän on mahdollista suoriutua nykyisissä työtehtävissään paremmin. Hyvä suoriutuminen nykyisissä työtehtävissä saattaa tulevaisuudessa mahdollistaa siirtymisen esimerkiksi Pankki X:n sisällä haastavampiin tehtäviin rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen parissa. Seurantajakson aikana opittuja asioita opinnäytetyöntekijä voi mahdollisesti hyödyntää myös muissa, kuin pankkialan tehtävissä. Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen parissa työskennellään finanssialan monissa eri työtehtävissä..

Opinnäytetyöntekijä pohti, mitä olisi voinut tehdä opinnäytetyöprosessin aikana toisin. Oppimisen ja raportin selkeyden kannalta opinnäytetyöntekijä olisi voinut yrittää koostaa viikon aikana suoritettavia työtehtäviä kokonaisuuksiksi. Seurantajakson aikana opinnäytetyöntekijä ei onnistunut muodostamaan jokaista työviikkoa siten, että opittavat ja analysoitavat asiat olisivat olleet kokonaisuuksia viikko kerrallaan. Mikäli viikkojen aikana töissä tehtävät asiat olisivat olleet toisiinsa kiteytyneitä, olisi kokonaisuuksien muodostaminen ja hahmottaminen saattanut olla ammatillisen kehittymisen kannalta tehokkaampaa.

Ajoittain vaihtuvat aiheet ja se, että työssä käsiteltävät aiheet vaihtuvat nopeasti ovat osa nykypäivän työelämää ja ne kuvaavat työelämää realistisesti. Opinnäytetyöntekijän työ on realistisestikin sitä, että kohdattavat tilanteet asiakkaiden ja erilaisten riskien kanssa saattavat vaihdella päivittäin. Yhtenä päivänä saattaa joutua perehtymään syvällisesti asiakkaan tekemiin ulkomaanmaksuihin ja niistä heräävään epäilykseen terrorismin rahoituksesta, kun heti seuraavana päivänä pohditaan asiakkaan tekemien käteistalletuksien alkuperää.

Opinnäytetyössä vaihtelevista aiheista ja aiheiden moninaisuudesta on ollut myös hyötyä ja positiivisia vaikutuksia opinnäytetyöntekijän oppimiseen. Opinnäytetyöprosessin aikana eri aihepiireistä opitut asiat sekä moninainen tietoperusta ovat lisänneet opinnäytetyöntekijän kyvykkyyttä hallita useita eri aihekokonaisuuksia. Laajan tietoperustan osaamisesta ja hallinnasta on käytännön työelämässä hyötyä. Opinnäytetyöprosessi on tietoperustan osaamisen lisääntymisen lisäksi edesauttanut opinnäytetyöntekijää ymmärtämään rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen keskeisten asioiden yhteyksiä toisiinsa. Keskeisimpiä oppeja on ollut myös oppia tunnistamaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskejä ja keinoja hallita niitä erilaisten lakien asettamien vaatimuksien mukaisesti.

Lähteet

Alkoholilaki, 2022. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2017/20171102#L2P5>. Luettu: 31.3.2022

Aluehallintovirasto, 2021 a. Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen. Luettavissa: <https://avi.fi/documents/25266232/60926372/Rahanpesun+ja+terrorismin+rahoittamisen+est%25C3%25A4minen+-ohje.pdf/4f2798b3-4ad5-26b1-ce6a-b900f7060a5c/Rahanpesun+ja+terrorismin+rahoittamisen+est%25C3%25A4minen+-ohje.pdf?t=1623242533332>. Luettu: 21.4.2022

Aluehallintovirasto, Riskiarvion laatiminen, 2021 b. Luettavissa: <https://avi.fi/documents/25266232/60926372/Riskiarvion+laatiminen-ohje.pdf/fe897c08-1610-e99e-9207-e7d617d13be5/Riskiarvion+laatiminen-ohje.pdf?t=1633974833939>. Luettu: 01.04.2022

Andersen, A 2020. Rahanpesun estäminen. Helsinki: Alma Talent. Luettu: 9.4.2021

European Commission, 2022. EU policy on high-risk third countries. Luettavissa: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/financial-supervision-and-risk-management/anti-money-laundering-and-countermeasures-financing-terrorism/eu-policy-high-risk-third-countries_en. Luettu: 21.4.2022

FATF, 2021. High-Risk Jurisdictions subject to Call for Action. Luettavissa: <https://www.fatf-gafi.org/publications/high-risk-and-other-monitored-jurisdictions/documents/call-for-action-february-2020.html>. Luettu: 21.4.2022

FATF, 2022. Jurisdictions under Increased Monitoring. Luettavissa: <http://www.fatf-gafi.org/publications/high-risk-and-other-monitored-jurisdictions/documents/increased-monitoring-march-2022.html>. Luettu: 21.4.2022.

Finanssivalvonta, 2015. Standardi 2.4. Luettavissa: <https://www.finanssivalvonta.fi/saantely/maarays-ja-ohjekokoelma/valvottavan-toiminnan-jarjestaminen/2.4/>. Luettu: 01.04.2022, 14.4.2022

Finanssivalvonta, 2016. Asiakkaan tuntemistiedot ja pankkien menettelytavat. Luettavissa: https://www.finanssivalvonta.fi/saantely/kannanotot-ja-tulkinnat/03_2016/. Luettu: 23.4.2022

Finanssivalvonta, 2018. Asiakkaan tunteminen ja tunnistaminen. Luettavissa: <https://www.finanssivalvonta.fi/pankki/rahanpesun-estaminen/asiakkaan-tunteminen-ja-tunnistaminen/>. Luettu: 01.04.2022

Finanssivalvonta, 2020. Asiakkaan tunnistaminen ja tunteminen. Luettavissa: <https://www.finanssivalvonta.fi/kuluttajansuoja/asiakkaan-tunnistaminen-ja-tunteminen/>. Luettu: 14.4.2022, 14.5.2022

Finanssivalvonta, 2022 a. Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen. Luettavissa: <https://www.finanssivalvonta.fi/pankki/rahanpesun-estaminen/>. Luettu: 31.3.2022

Finanssivalvonta, 2022 b. Selonotto- ja ilmoitusvelvollisuus. Luettavissa: <https://www.finanssivalvonta.fi/pankki/rahanpesun-estaminen/selonotto--ja-ilmoitusvelvollisuus/>. Luettu: 29.3.2021

International Compliance Association, 2022. About ica. Luettavissa: <https://www.int-comp.org/about-ica/>. Luettu: 8.4.2022

Keskusrikospoliisi, 2021. Rahanpesuindikaattorit. Luettavissa: <https://poliisi.fi/documents/25235045/67733116/Rahanpesuindikaattorit-2021.pdf/a900b182-b093-1fcf-31c9-50d4bd7f87c4/Rahanpesuindikaattorit-2021.pdf?t=1632740883793>. Luettu: 21.4.2022, 7.5.2022

Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä, 28.6.2017/444. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001#L39>. Luettu: 7.4.2022, 12.4.2022, 11.5.2022

Minilex, 2022. Henkilöllisyyden tunnistamisasiakirjat. Luettavissa: <https://www.minilex.fi/a/henkil%C3%B6llisyyden-tunnistamisasiakirjat>. Luettu: 14.5.2022

Oikeusministeriö, 2020. Terrorismin rahoittamista koskevien säännösten muuttaminen. Luettavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162188/OM_2020_2_Ml.pdf?sequence=1. Luettu: 26.4.2022

Pakotelaki. Laki eräiden Suomelle yhdistyneiden kansakuntien ja Euroopan Unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämisestä, 29.12.1967/659. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1967/19670659>. Luettu: 7.5.2022

Rahanpesu.fi, 2022. Talouspakotteet ja jäädytyspäätökset. Luettavissa: <https://rahanpesu.fi/talouspakotteet-ja-jaadytyspaatokset>. Luettu: 7.5.2022

Rikoslaki, 1889/39. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001#L39>. Luettu: 9.4.2022

Ulkoministeriö, 2022. Pakotteet. Luettavissa: <https://um.fi/pakotteet>. Luettu: 7.5.2022.

Ulkoministeriö, 2022. Pakotteet maittain. Luettavissa: <https://um.fi/pakotteet-maittain>. Luettu: 7.5.2022.

Valtioneuvoston asetus rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä. 2008. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2008/20080616>. Luettu: 14.5.2022

Valtiovarainministeriö, 2021. Kansallisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvio. Luettavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163051/VM_2021_17.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Luettu: 29.4.2022

Valtiovarainministeriö, 2022. Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen. Luettavissa: <https://vm.fi/rahanpesun-estaminen>. Luettu: 31.03.2022

Vero.fi, 2022. Ennakkoilmoitus - Yksityishenkilö tilaa tai lähettää itselleen alkoholia tai tupakkaa ulkomailta. Luettavissa: https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/verokortti-ja-veroilmoitus/ulkomailta_suomeen/matkustajatuonti/ennakkoilmoitus---yksityishenkil%C3%B6/. Luettu: 31.03.2022.